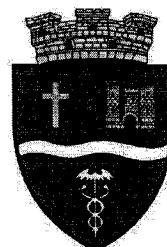

ROMÂNIA
JUDEȚUL BIHOR
CONSILIUL LOCAL AL
ORAȘULUI ALEȘD

415100 ALEȘD, STR. BOBĂLNA, NR. 3, JUD. BIHOR
TEL: 0259-342539, FAX: 0259-342589
C.I.F. 4348920
www.alesd.ro
primaria.alesd@cjbihor.ro

HOTĂRÂRE

privind aprobarea strategiei integrate de dezvoltare urbană a orașului Aleșd pentru perioada 2021 - 2030

Consiliul local al orașului Aleșd,

Luând act de referatul de aprobare al primarului orașului Aleșd, în calitate sa de inițiator, t sub nr. 9992 din 05.07.2021; raportul compartimentului de specialitate nr. 9980 din 05.07.2021 din care rezultă necesitatea și oportunitatea adoptării unei hotărâri privind Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Aleșd pentru perioada 2021 – 2030 și de avizul comisiei buget de specialitate a Consiliului local;

Ținând seama de dispozițiile art. 129 alin(4) lit. "e" din OUG nr. 57/2019, privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

În baza prevederilor art.129 alin(1), alin(2) lit. "d", art. 139 alin(1) si art. 196 alin(1) lit."a" din OUG nr. 57/2019, privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

HOTĂRĂȘTE

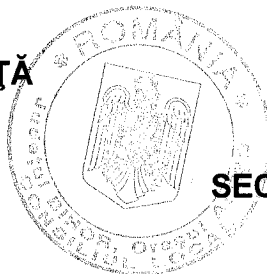
Art. 1 Se aprobă Strategia integrate de dezvoltare urbană a orașului Aleșd pentru perioada 2021 – 2030, conform anexei parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2 Primarul orașului Aleșd va asigura aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri.

Art. 3 Prezenta se comunică cu:

- Instituția Prefectului Județului Bihor
- Primarul orașului Aleșd
- Administratorul public

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ
ZAH DANIEL

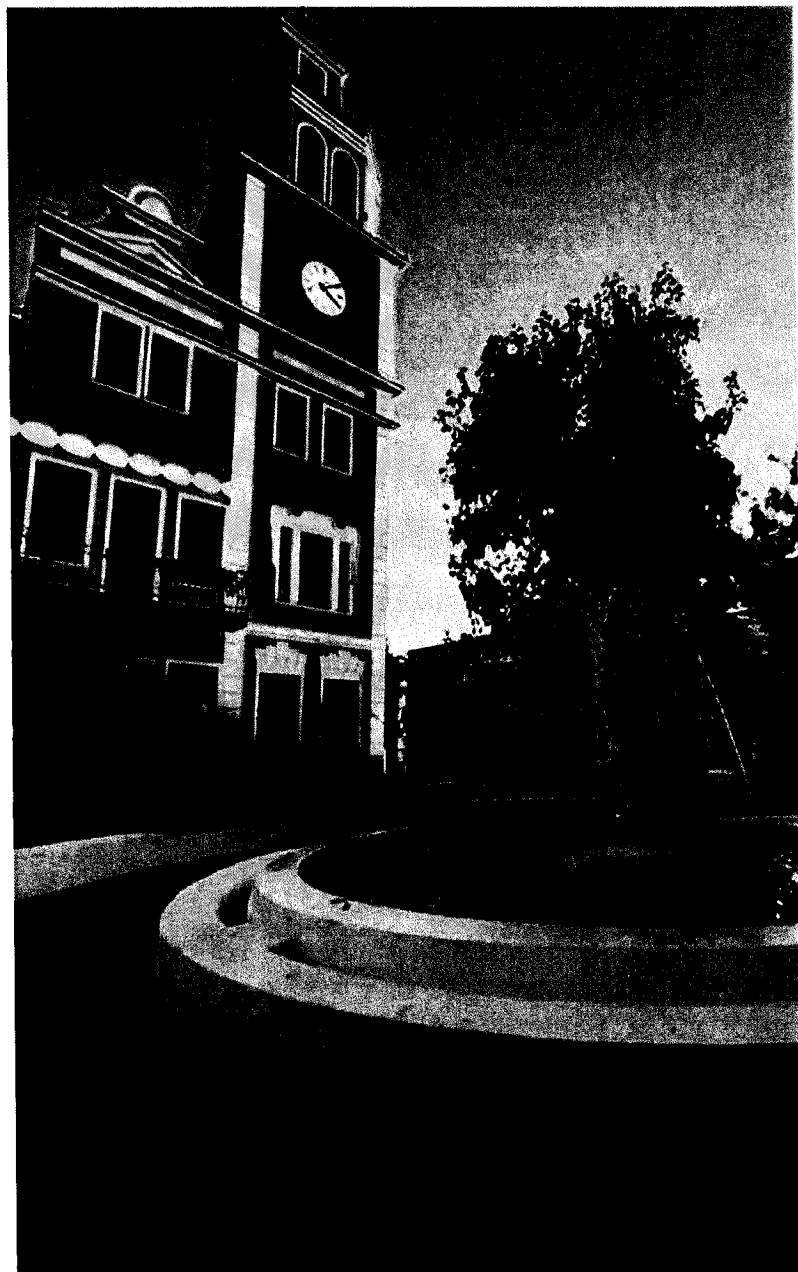
CONTRASEMNEAZĂ
SECRETAR GENERAL al orașului
LAURAN NICOLETA

Aleșd, 31 august 2021
Nr. 108

Hotărârea a fost adoptată cu 11 voturi "pentru", 2 voturi "împotriva" și 3 abțineri din 16 consilieri prezenți și 16 în funcție

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ

2021-2030

ANEXĂ LA HCL NR. 108/31.08.2021

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A ORAȘULUI ALEȘD

Cuvântul primarului

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă instrumentul cheie de planificare ce va asigura o viziune coerentă de dezvoltare a orașului Aleșd. Avem nevoie de investiții care să contribuie la creșterea calității vieții și am făcut deja demersuri în vederea pregătirii proiectelor viitoare ale urbei. Proiectele locale sunt coerente și integrate și au impact direct asupra oamenilor și a locurilor.

Vă invit să fiți deschiși la schimbare deoarece în acest caz, schimbarea înseamnă progres, înseamnă calitate ridicată a vieții, a mediului și o creștere a atractivității orașului. Orașul Aleșd este un oraș în primul rând pentru cetățenii săi și abia apoi pentru vizitatori.

”Împreună am construit o proiecție a orașului Aleșd și doar împreună îl putem face să arate așa cum ni-l dorim. Conceptul de ”acasă” se construiește, nu se dobândește, iar eu cred că îi putem face pe toți aleșdenii să se simtă, ACASĂ, așadar îi invit să se implice în decizii și în fapte.”

Ioan TODOCA,
Primarul Orașului Aleșd

Cuprins	
STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A ORAȘULUI ALEȘD.....	2
Cuvântul primarului	2
ZONA GEOGRAFICĂ ȘI POPULAȚIA	10
1. STRUCTURĂ ȘI LOCALIZARE GEOGRAFICĂ	10
2. CARACTERIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ.....	12
3. PATRIMONIUL NATURAL.....	14
Relieful.....	14
Rețeaua hidrografică.....	15
Resursele solului și ale subsolului.....	16
Clima.....	17
Flora și fauna	17
Zone naturale valoroase.....	18
4. CALITATEA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ȘI GESTIUNEA DEȘEURILOR.....	19
Poluarea aerului.....	19
Poluarea solului	19
Poluarea apei	19
Poluarea sonoră.....	20
Gestionarea deșeurilor.....	20
5. ZONE CU RISC NATURAL ȘI ANTROPIC	21
6. CARACTERIZAREA SOCIO-DEMOGRAFICĂ.....	21
Structura și evoluția populației	21
Structura pe vârste și sexe	22
Mișcarea naturală a populației.....	24
Mișcarea migratorie a populației	26
PARTENERI IMPLICAȚI ÎN PREGĂTIREA IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA	
STRATEGIEI	27
POTENȚIALUL ORAȘULUI ALEȘD	29

1. Infrastructura de transport	29
Transport rutier	29
Transport feroviar	30
Transport în comun.....	31
2. Infrastructura de telecomunicații.....	31
3. Rețele de alimentare cu apă și canalizare, stație de epurare.....	32
4. Alimentarea cu energie electrică.....	33
5. Alimentare cu gaz metan	33
6. Infrastructura socio - educațională	35
Infrastructura educațională.....	35
Infrastructura de sănătate publică	36
Infrastructura culturală	37
Infrastructura cultelor	39
Infrastructura sportivă	41
Infrastructura de asistență socială	42
Infrastructura de siguranță publică	43
Infrastructura de agrement. Gestiunea spațiilor verzi. Obiective turistice	43
7. Activitatea economică	47
8. Sectorul primar	48
Industria extractivă	48
Exploatarea lemnului	50
Agricultura	51
9. Sectorului secundar	52
10. Sector terțiar	54
11. Guvernanța.....	55
Probleme, nevoi și recomandări	59
Viziunea și obiectivele de dezvoltare	73

Fundamentarea formulării viziunii și obiectivelor strategice	73
Principii de planificare integrată	74
Concept de dezvoltare spațială	74
Viziunea 2030	74
Obiective strategice și specifice de dezvoltare	75
Direcții de acțiune. Politici și programe de acțiune	76
Aspecte cheie în formularea politicilor și programelor	76
Lista politicilor și programelor de dezvoltare	76
Portofoliu de proiecte.....	75
Lista completă a proiectelor.....	75
Mecanismul de prioritizare	103
Lista de proiecte prioritare și surse de finanțare	103
Implementare, monitorizare, evaluare	118
Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea	118
strategiei	118
Sistemul de monitorizare și evaluare	118
Comunicarea cu beneficiarii proiectelor și promovarea strategiei.....	118

CONTEXT STRATEGIC

"Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi"

Prezenta strategie are în vedere zona geografică a orașului Aleșd din județul Bihor, a satelor aparținătoare: Peștiș, Tinăud și Pădurea Neagră precum și conexarea cu comunele învecinate: Popești, Șinteu, Aușeu, Măgești, Brusturi și Lugașu de Jos.

Țintele pe care le vizează prin această abordare sunt cele care apar și în Agenda Urbană la Uniunii Europene: "adaptare la schimbări climatice" și stoparea "migrației" dinspre rural spre urban.

Având în vedere această abordare este de subliniat faptul că Orașul Aleșd își asumă rolul de pol de dezvoltare, preocupat nu doar de creșterea condițiilor de trai din oraș, ci și de facilitarea dezvoltării vieții în mediul rural din vecinătate.

Lista operațiunilor care urmează a fi sprijinite prin Programe Operaționale sau alte surse de finanțare, inclusiv buget propriu, s-a conturat pornind de la o analiză a potențialului zonei coroborat cu o analiză a necesităților identificate nu doar la nivelul orașului ci și în interacțiunea sa cu zonele rurale învecinate.

Abordarea este una integrată care vizează toate aspectele vieții și ale locurilor, și care răspunde unor nevoi punctuale identificate pe două segmente mai puțin abordate în general: cartierul și zona funcțională.

Partenerii implicați în realizarea strategiei sunt organizații neguvernamentale locale, persoane fizice, persoane juridice precum și reprezentanți ai instituțiilor publice (spital, școli, poliție). În urma identificării cu aceștia a problemelor existente la nivel local, au fost stabilite o serie de obiective sintetice:

Obiectivul general: Dezvoltarea integrată și coerentă a orașului Aleșd, cu implicarea partenerilor locali în toate aspectele progresului.

Obiective specifice:

Obiectiv specific 1: Aleșd oraș incluziv. Orașul Aleșd va răspunde mult mai bine nevoilor persoanelor și familiilor vulnerabile, dezavantajate, marginalizate și supuse excluziunii sociale dar va deservi intereselor întregului oraș. Acest deziderat are la bază o dezvoltare economico-socială care va face orașul mai atractiv atât pentru investitori cât și pentru facilitarea angajării persoanelor.

Obiectiv specific 2: Aleșd oraș verde. Regenerarea tuturor spațiilor degradate, refacerea spațiilor verzi și crearea unora noi, creșterea amprentei verzi a orașului.

Obiectiv specific 3: Aleșd oraș inteligent. Eficientizarea și simplificarea serviciilor furnizate către cetățeni prin implementare unor soluții digitale. Toate inițiativele smart inventariate pe nivelele de planificare strategică sunt mapate și în funcție de impactul pe care îl au în domeniile strategice smart city:

- economie smart
- conectivitate și mobilitate urbană smart
- energie și mediu inteligente
- oameni inteligenți
- condiții de viață smart
- administrație inteligentă

Viziunea este aceea de a realiza o dezvoltare urbană bazată pe principiile incluziunii și coeziunii, o dezvoltare în care toți cetățenii participă la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora.

Misiunea este aceea de a asigura pârghiile necesare pentru ca nevoile identificate și care se vor identifica pe parcurs să-și găsească soluții astfel încât orașul Aleșd să fie unul atractiv, durabil și performant.

La nivel european, numeroase documente strategice pun în discuție conceptul de dezvoltare urbană durabilă: Carta de la Leipzig (2007), Declarația de la Toledo privind dezvoltarea urbană (2010), Agenda Teritorială a Uniunii Europene (2011), Agenda 2030 etc.

Dezvoltarea conceptului de dezvoltare urbană integrată la nivel european a luat amploare prin Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile, adoptată cu ocazia reuniunii ministeriale informale privind dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială de la Leipzig (mai 2007). Conform documentului, dezvoltarea urbană integrată trebuie să devină un principiu comun pentru politica de planificare urbană, atât la nivel european, cât și în fiecare stat membru.

Ulterior, prin Declarația de la Toledo (iunie 2010), adoptată la finalul Reuniunii informale a miniștrilor din Uniunea Europeană responsabili cu dezvoltarea urbană, s-a subliniat necesitatea unei dezvoltări urbane inteligente, durabile și incluzive din punct de vedere social, care poate fi realizată numai printr-o viziune globală și comprehensivă asupra problemelor orașului.

Dată fiind seriozitatea provocărilor cu care se confruntă, în prezent, localitățile urbane din UE (de la schimbările demografice la consecințele stagnării economice în termeni de creare de noi locuri de muncă, precum și creșterea presiunii asupra mediului), sunt necesare soluții rapide și eficiente pentru atingerea obiectivului unei economii inteligente, durabile și favorabilă incluziunii, prevăzut în strategia Europa 2020. Aceste priorități se sprijină reciproc și pot duce la obținerea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, de productivitate și de coeziune socială.

Astfel, dezvoltarea urbană integrată poate fi definită după cum urmează :

- un instrument strategic, care asigură complementaritatea dintre domeniile de politică publică precum: transport, cultură, dezvoltare economică, infrastructură, educație, protecția mediului etc.;

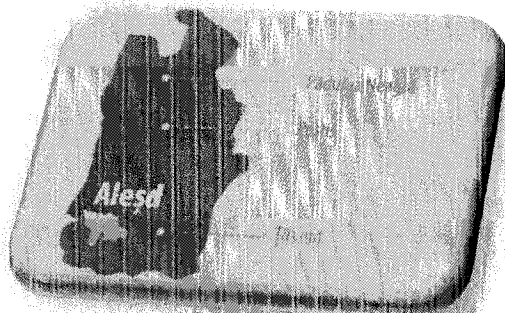
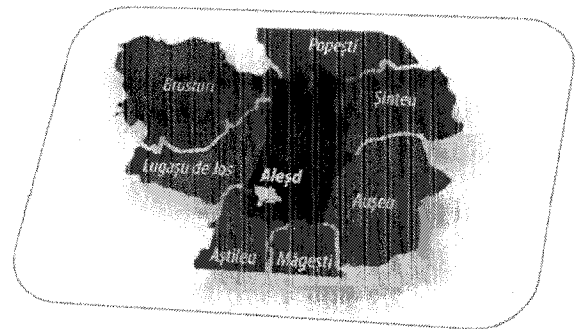
- un instrument participativ de dezvoltare locală, care agregă interesele actorilor urbani într-un parteneriat ce urmărește dezvoltarea orașului;

- un instrument operațional de dezvoltare, care înglobează proiecte de dezvoltare locală pentru domenii ca: renovarea spațiului urban, locuire, infrastructură, protecția mediului, dezvoltare economică, incluziune socială etc.

Zone funcționale urbane. Dezvoltarea durabilă a orașelor ca principal motor al dezvoltării economice și sociale, poate fi realizată doar printr-o abordare integrată, care să urmărească toate dimensiunile sustenabilității urbane, precum și noile tendințe în domeniu. Zona Funcțională Urbană reprezintă acea zonă formată din unul sau mai multe centre urbane cu caracter polarizator din punct de vedere socio-economic și localitățile înconjurătoare, între care există cel puțin o relație bazată pe migrație și

navetism (datorată proximității); care împărtășesc una sau mai multe specializări funcționale și/sau caracteristici cultural-istorice.

Zona funcțională a polului de dezvoltare Orașul Aleșd

Așa cum s-a evidențiat deja, Aleșd este UN ORAȘ PENTRU CETĂȚENI, prin prezenta strategie se accentuează direcția investițiilor vizate de către administrație: creșterea condițiilor de viață a cetățenilor și creșterea atractivității și calității spațiilor publice. Aceste deziderate se vor realiza în condițiile unei bune guvernante ce se va caracteriza prin transparență și eficacitate.

Orașe verzi și reziliente

Orașe competitive și productive

Orașe juste și incluzive

ZONA GEOGRAFICĂ ȘI POPULAȚIA

1. STRUCTURĂ ȘI LOCALIZARE GEOGRAFICĂ

Localitatea Aleșd a fost constituită în lunca Crișului Repede, la dreapta acestuia și în imediata apropiere a zonei colinare a Pădurii Negre, fiind întemeiată prin colonizare de către primii stăpâni ai cetății Piatra Șoimului. Din cauza faptului că la început Aleșdul era așezat pe malul stâng al Crișului, în lunca inundabilă a acestuia, în prima jumătate a secolului XVIII populația orașului a fost nevoită să se mute pe celălalt mal pentru a scăpa de inundații, acolo unde a rămas până în prezent. Victoriile repurtate de turci asupra regatului maghiar la Mohács, din anul 1526, au făcut ca în anul 1541 să fie constituit pașalâcul de la Buda care cuprindea Ungaria Centrală, iar Transilvania, din care făcea parte și Bihorul, a devenit principat autonom, vasal sultanului. Mai mult, în anul 1660 turcii au ocupat Oradea și toate zonele învecinate, înființând Pașalâcul de la Oradea, care a existat până în anul 1692, atunci când înfrângerea turcilor și desființarea pașalâcului de la Oradea au dus la ieșirea Aleșdului și a tuturor localităților din zonă de sub stăpânirea otomană, aceasta fiind înlocuită cu cea habsburgică.

Până în secolul XIX, principala ocupație a locuitorilor din Aleșd, Peștiș și Tinăud era agricultura (cultivarea cerealelor, viticultura, pomicultura și creșterea animalelor), iar veniturile mai importante erau realizate din meșteșuguri (fiind vestiți în împrejurimi blănării, cojocarii, rotarii, fierarii), însă, de la această dată situația s-a schimbat radical. Astfel, secolul XIX a adus schimbări importante în structura populației pe domenii de activitate, majoritatea locuitorilor câștigându-și existența din ramurile de activitate neagricole: activități industriale, economice, exploatarea și prelucrarea lemnului. În plus, în Aleșd existau deja mulți comercianți și mici meseriași (zidari, tâmplari, dulgheri, rotari, croitori, fierari, cismari), iar în localitățile Peștiș și Tinăud oamenii trăiau din agricultură, pe când cei din Pădurea Neagră trăiau din veniturile pe care le realizau la fabrica de sticlă din localitate.

Localitatea Peștiș a apărut pentru prima dată în documente în anul 1302 sub denumirea de Pestus, iar în 1406 aceasta a fost menționată în documente precum Possesio Walachis Barathpestese și Possesio Walakalis Kelemenkenezpestese, dar și Alsopestes (Peștișul de Jos) și Felsőpestes (Peștișul de Sus), de asemenea, tot în anul

1406 apare și așezarea Possesio Walachalis Solyomtew (Piatra Șoimului). În ceea ce privește așezarea spațială și geografică a localităților se credea că Peștișul de Jos era amplasat pe Valea Morii, Peștișul de Sus pe Valea Peștișului (spre actualul Pestiș), iar Piatra Șoimului pe Valea Șoimului, în jurul și în apropierea cetății cu același nume, spre sfârșitul secolului al XVII-lea așezările rămase din fostul Pestus contopindu-se într-o singură așezare, numită Pestișul de Piatra Șoimului (Solyomköpestes).

Între 1660 și 1692 această localitate făcea parte din Sângeacul de Aleșd, iar în 1713 aceasta aparținea Fiscului Regal, cuprinzând 25 de familii de iobagi. De asemenea, pe raza acestei așezări, în partea de vest, în munții Plopișul, pe Valea Șoimului, aproape de hotarul cu Lugașul de Sus, s-a construit, în a doua jumătate a secolului al XIII-lea, Cetatea Piatra Șoimului, numită impropriu de unii Cetatea Șinteu. Cetatea a fost construită în timpul regilor arpadieni, pe un pinden de calcar, care domina zona din jur și care asigura condiții bune de vizibilitate, spre vest până spre Brusturi și Tileagd, spre est până spre Șuncuiuș și Negreni, astfel, povârnișurile prăpăstioase ofereau condiții favorabile apărătorilor.

Localitatea Tinăud este una dintre cele mai vechi așezări cu atestare documentară scrisă de pe Valea Crișului Repede, fiind amintită încă din anul 1214 în Registrul de la Oradea. Apoi, în anul 1219, aceasta a apărut în documente sub denumirea de Villa Tinod, iar în 1406 sub numele de Thynod, ca localitate locuită de români, localitatea Tinăud, făcând parte, alături de Aleșd și Pestiș, din domeniul Cetății Piatra Șoimului.

În 1623 așezarea era stăpânită de Gavris Movilă, cel care a avut un rol important în timpul prezenței pe aceste meleaguri a domnitorilor români Constantin Șerban și Gheorghe Ștefan (1658-1660), acestora datorându-li-se construcția unei biserici cu ziduri de piatră în această zonă, ca semn al faptului că această așezare avea un rol important în cadrul domeniului Cetății Piatra Șoimului. Primul slujitor al acestei biserici a fost preotul Popa Pătru, care a făcut parte din suita ce i-a însoțit pe acești doi domnitori și care a fost în același timp și protopopul scaunului românesc din părțile Aleșdului. De asemenea, trebuie amintit faptul că până în secolul al XVII-lea, Tinăud a fost în proprietatea unor nobili, pentru ca, după cucerirea otomană, alături de Aleșd și Peștiș, să intre în componența Sângeacului de Aleșd.

Localitatea Pădurea Neagră este așezată pe valea Bistrei, în Munții Plopișului, la o distanță de 20 kilometri de Aleșd. Aceasta a apărut o dată cu construirea fabricii de sticlă, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, iar în a doua jumătate a secolului fabrica se afla în proprietatea băncii de credit „Magyar Föld” din Budapesta. Fabrica de sticlă

din Pădurea Neagră era așezată în mijlocul unei păduri seculare, pe valea Bistrei, acolo unde se afla mult „cvarț”, materie primă necesară pentru producerea sticlei. De asemenea, până la înființarea raioanelor și desființarea plășilor, din anul 1950, această localitate a aparținut de plasa Marghita.

Orașul Aleșd este situat în Nord - Vestul țării și în partea de Est a județului Bihor, la o distanță de 38 kilometri de Oradea și 112 kilometri Vest de municipiul Cluj-Napoca. De asemenea, orașul este așezat în depresiunea Vad-Borod, pe Crișul Repede, la o altitudine medie de 224 metri, la poalele Munților Plopiș în partea de Nord - Est și la poalele Munților Pădurea Craiului în partea de Sud a orașului.

Aleșdul este situat de-o parte și de alta a drumului european E60, pe o lungime de aproximativ 7 kilometri, ceea ce a favorizat o dezvoltare și o deschidere a orașului. Teritoriul său administrativ mai este străbătut de drumul național DN 1H, care face legătura între Aleșd și satul Pădurea Neagră, precum și de drumul județean DJ 764, care face legătura între Aleșd și Beiuș.

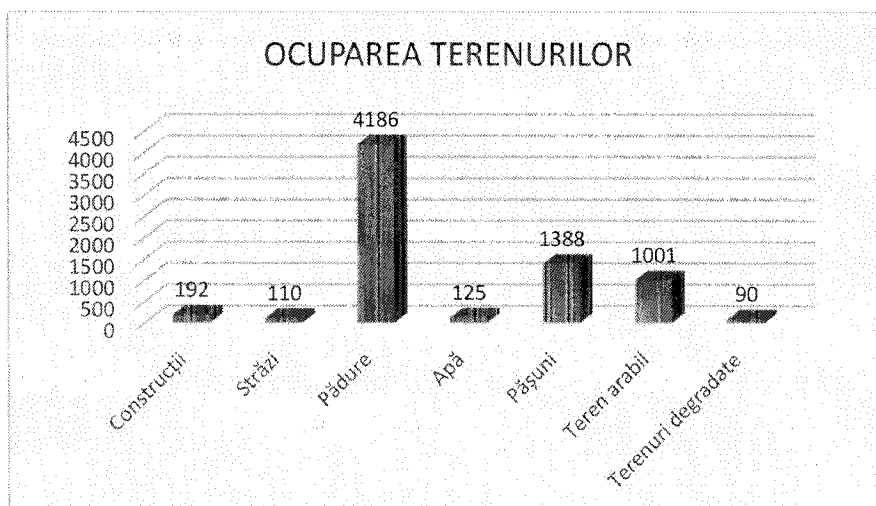
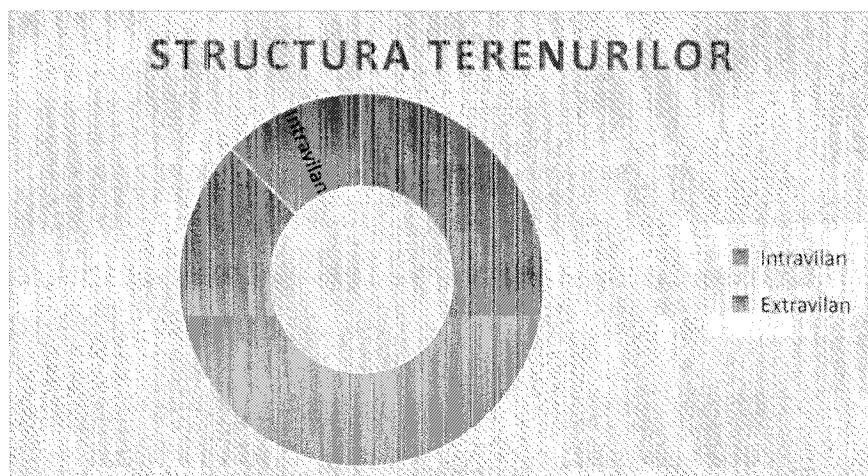
Comunele cu care se învecinează orașul Aleșd sunt:

- Comuna Popești la Nord;
- Comuna Șinteu la Nord - Est;
- Comunele Aușeu la Est;
- Comunele Măgești și Aștileu la Sud;
- Comunele Lugașu de Jos și Brusturi la Vest.

2. CARACTERIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ

Suprafața totală a orașului Aleșd este de 7.195 hectare, 910 hectare în intravilan și 6.285 hectare în extravilan, reprezentând aproximativ 1% din întreaga suprafață a județului. Suprafața totală este împărțită în 192 hectare construcții, 110 hectare străzi,

4.186 hectare păduri, 1.388 hectare pășuni, 1.001 hectare teren arabil, 90 de hectare terenuri degradate.

3. PATRIMONIUL NATURAL

Relieful

Orașul Aleșd este situat în Nord – Vestul țării, într-o zonă deluroasă pe terasa a II-a de pe malul drept al Crișului Repede, fiind înconjurat de dealuri cu înălțimea cuprinsă între 235-320 metri. De asemenea, este amplasat în Depresiunea Vad-Borod, pe Crișul Repede, la o altitudine medie de 224 m, la poalele Munților Plopiș în partea nord-estică și la poalele Munților Pădurea Craiului la sud de oraș.

Localitatea Pădurea Neagră este așezată în partea Nord - Vestică a Munților Apuseni, mai exact, în zona montană a Munților Plopiș, la o altitudine de 300 metri, pe Valea Bistrei, în timp ce localitățile Peștiș și Tinăud sunt așezate în zona deluroasă a Munților Plopiș. Astfel, pe teritoriul orașului Aleșd, vârful Arsura din Munții Plopișului atinge înălțimea de 705 metri.

Depresiunea Vad - Borod este încadrată la nord de Munții Plopișului, iar la sud de Munții Pădurea Craiului, reprezentând un grabem tipic, iar după aspectele geomorfologice aceasta este împărțită în două compartimente: Borod, situat în partea de est, la ieșirea din defileul Crișul Repede și Vad, în partea de vest, care face legătura cu Depresiunea Oradiei. Compartimentul depresionar Vad continuă spre vest pe cel al Borodului, iar apoi, șesul aluvial (luncă și terase) ajunge spre sud, direct în contact cu Munții Pădurea Craiului, iar spre nord, Dealurile Lugașului formează o treaptă intermediară către Munții Plopișului. Astfel conformată depresiunea are un caracter asimetric, în cadrul ei putându-se distinge și cele două trepte de relief amintite: șesul aluvial, dispus sub forma unui culoar în lungul Crișului Repede și Dealurile Lugașului. Lățimea compartimentului depresionar Vad este de aproximativ 4 kilometri, depresiunea având ca și caracteristică principală dezvoltarea mare a aluviunilor Crișului Repede, prin deplasarea acestuia mult către nord (formând un adevărat semicerc între localitățile Vad și Aleșd), printr-o luncă relativ dezvoltată și prin două terase extinse pe stânga râului.

În perimetrul administrativ al orașului Aleșd se remarcă existența terasei de luncă care are 2 - 4 metri altitudine și o lățime deosebită, atingând, în unele locuri, chiar și 3 - 4 kilometri. Până în perimetrul localității Groși are o scădere de altitudine, după care

terasa de luncă se dezvoltă atât pe dreapta cât și pe stânga Crișului Repede, această simetrie fiind văzută ca una deosebită, având în vedere poziția total asimetrică a tuturor celorlalte terase. Terasa de luncă se dezvoltă pe toți afluenții de pe partea dreaptă a Crișului Repede și fragmentează atât zonele deluroase cât și pe cele muntoase, pe când, terasa a doua se constituie ca un fragment de terasă care se situează în intravilanul orașului Aleșd și are o altitudine cuprinsă între 6-10 metri. În plus, este de menționat și faptul că pârâul din partea vestică, care traversează și intravilanul și are o porțiune întubată, a depus pe podul terasei material aluvionar formând un con de dejecție, acest lucru explicând altitudinea mai mare a zonei și grosimea mai mare a orizontului argilos.

Dealurile Lugașului sunt situate sub Munții Plopișului la altitudini de 400 - 500 metri și constituie treapta cea mai înaltă a depresiunii. Acestea sunt constituite din conglomerate, gresii, marne nisipoase și calcare cretacice fisurate și au fost generate de acțiunea erozională a văilor, creând astfel culmi cu diferite poziții în spațiu. Spre vest acestea scad treptat în altitudine și se continuă cu Dealurile Oradiei, în același timp limita dintre zona dealurilor și zona muntoasă nefiind tranșantă și fiind greu de decelat.

Munții Plopișului apar în ansamblu ca un horst alungit la nord de Crișul Repede și sunt constituiți din șisturi cristaline, la care se adaugă subordonat, roci eruptive și sedimente cretacice. Aspectul lor general este acela de culmi netede situate cam la aceeași altitudine, fapt ce le dă un ușor caracter de podiș. Culmea principală se menține, cu mici oscilații, în jur de 700 metri, din ea prelungindu-se principalele vîrfuri: Poiana Florilor, Arsura, Secătura etc. În plus, se remarcă faptul că locuitorii din Tinăud și Peștiș au folosit de-a lungul timpului diverse denumiri pentru dealurile Plopișului din aceste localități, printre care Secătura, Chicera, Vițalari, Tacob, Hușia, Bogdan, Coșeri, Ivan, Uliu sau Picleu.

Rețeaua hidrografică

Cursurile de apă care străbat așezările care compun orașul Aleșd sunt:

- Crișul Repede - izvorește din Nord - Estul Munților Apuseni (Munții Gilăului) și traversează depresiunea Huedin, trecătoarea Ciucea, depresiunea Vad - Borod, Dealurile de Vest, Câmpia de Vest, străbătând orașele Huedin și Ciucea din județul Cluj, Aleșd și Oradea, din județul Bihor și vărsându-se în Tisa pe teritoriul Ungariei.

- Valea Morii - denumit și Pârâul Morii sau Râul Peștiș, este un afluent al râului Crișul Repede, iar cursul inferior al acestuia, în aval de localitatea Peștiș este uneori numit Valea Șoimului.

- Valea Șoimului și afluenții săi;
- Valea Peștișului;
- Valea de Tinăud;
- Valea Bistrei.

În timpul formării teraselor, sub aspect hidrografic, s-a semnalat deplasarea Crișului Repede spre dreapta, concomitent cu generarea rețelei hidrografice secundare. Astfel, pâraiele dinspre partea deluroasă au fost generate ca urmare a sculptogenezei acestora, probabil concomitent cu formarea teraselor.

În ceea ce privește albia minoră a Crișului Repede se constată că aceasta este destul de sinuoasă și instabilă, malurile sunt joase, iar la viiturile mari au loc schimbări de poziție, care variază între 100 și 400 metri. Pe de altă parte, în cazul albiei majore, aceasta se extinde la viituri pe o lățime de 200 - 300 metri, iar în privința inundațiilor trebuie menționat că în urma îndiguirilor Crișului Repede și a lucrărilor hidrotehnice executate în amonte și în aval, efectele inundațiilor au fost înlăturate parțial din Aleșd.

Cel mai important afluent al Crișului Repede, este pârâul Șoimul, care este situat pe partea dreaptă a acestuia și care pe teritoriul localității Peștiș, Crișul Repede își adună apele în văile: Șodrom, Marghitei și Morii, continuându-și drumul în aval sub denumirea de pârâul Șoimul. Pe de altă parte, Valea Morii are mai mulți afluenți, dintre care cei mai importanți pe dreapta: Vâlceaua Șipot și Valea Lion. De asemenea, în partea vestică a orașului Aleșd este prezentă Valea Otrăș care traversează și intravilanul, iar din zona clădirii dispensarului este întubată până la vărsarea în pârâul Șoimul.

Resursele solului și ale subsolului

Solul corespunzător caracteristicilor reliefului reprezintă solurile silvestre, în zona montană, silvestre și pozolice în zona deluroasă și premontană - cu extinderea cea mai mare și cernoziomurile care ocupă o fâșie în partea vestică.

Aleșdul beneficiază de importante resurse ale subsolului folosite în industria materialelor de construcții, de pe teritoriul orașului putându-se exploata pietriș, nisip, material balastier, argilă refractară sau calcar folosit la fabricarea cimentului. Astfel,

resursele importante de pe teritoriul Aleșdului au dus la dezvoltarea industriei materialelor de construcții din zonă, în apropierea Aleșdului funcționând firma Holcim (România) SA, care face parte din grupul Holcim, unul dintre liderii mondiali în furnizarea de ciment, betoane, agregate (nisip și pietriș) și alte servicii conexe.

În plus, printre cele mai importante resurse naturale, care încă nu sunt utilizate și apreciate la adevărata lor valoare, se numără apa geotermală în Aleșd și apa minerală cu un conținut ridicat de fier, care izvorăște în Pădurea Neagră. În acest caz, în ciuda potențialului pe care îl are Aleșdul în exploatarea apelor termale, acestea sunt folosite, în prezent, doar la ștrandul din localitate.

Clima

Clima specifică zonei Aleșdului este cea temperat – continentală, cu slabe influențe mediteraneene, aceasta fiind influențată de relieful reprezentat de dealuri și munți, precum și de poziția geografică. Conform atlasului meteorologic, temperatura medie anuală este de + 9°C - 10°C, cele mai ridicate temperaturi înregistrându-se în lunile iunie, iulie, august, iar cele mai scăzute în decembrie, ianuarie și februarie. De asemenea, în orașul Aleșd se înregistrează o temperatură maximă anuală este de + 38°C, pe când cea minimă este de -25° C, iar direcția vântului dominant este sud - vest și nord-vest.

În ceea ce privește precipitații, media anuală din localitatea Aleșd se încadrează în intervalul 700-800 mm, evidențiindu-se și faptul că iarna se înregistrează în mod deosebit un nivel scăzut al precipitațiilor, pe când cele mai mari cantități de precipitații se înregistrează vara, iar primăvara și toamna nivelul precipitațiilor se repartizează în mod egal.

Flora și fauna

Flora întâlnită pe suprafața orașului Aleșd prezintă o mare varietate de arbori, plante și flori, această diversitate fiind datorată reliefului variat și climei blânde. Astfel, vegetația este reprezentată în principal de floră perenă specifică pășunilor, de păduri de foioase pe dealuri: fag (*Fagus sylvatica*), paltin (*Acer platanoides*), carpen (*Carpinus betulus*), mesteacăn (*Betula pendula*), frasin (*Fraxinus excelsior*); și de păduri de conifere în zona de munte: brad (*Abies alba*) și molid (*Picea abies*). De asemenea, pe dealuri crește și alunul (*Coryllus avellana*), iar în luncile apelor curgătoare este prezentă vegetația

specifică de luncă (pajiști de luncă și zăvoaie – pădurile de luncă – cu specii de copaci precum salcia, răchita și plopul; de arbuști precum socul negru și de plante agățătoare precum murul și hameiul, dar și o serie de specii de iarbă).

Flora și vegetația din zonă au o importanță deosebită atât din punct de vedere ecologic, cât și economic (scop furajer, medicinal, industrial și chiar decorativ). Astfel, pe teritoriul UAT Aleșd se găsesc, ca specii alimentare sau culinare: fragi, zmeură, mure, soc, cireș de pădure, ciuperci și altele, iar ca plante medicinale: arnica de munte, brândușe de primavară, angelica, degetar galben, ventrilica, etc.

În plus, pe lângă vegetația specifică zonelor împădurite, pe teritoriul orașului Aleșd există și o floră protejată care se găsește în zona Poiana Florilor. Principalele specii protejate sunt: săbiuța (*Gladiolus Imbricatus*), bulbucii de munte (*Trollus Eurapeus*) și crinul de pădure (*Lilium Martagon*).

Fauna este condiționată în special de vegetație, astfel, dintre animalele specifice zonei amintim vulpea (*Vulpes vulpes*), mistrețul (*Sus scrofa*), veverița (*Sciurius vulgaris*), căprioara (*Capreolus capreolus*), iepurele (*Oryctalogus cuniculus*), lupul (*Canis lupus*). Dintre cele mai răspândite păsări amintim uliul (*Accipiter gentilis*), răpitoarele de noapte, rândunica (*Hirudo rustica*), vrabia (*Passer montanus*), cocostârcul (*Ciconia ciconia*), ciocănitoarea (familia *Dendrocopos*), pițigoii (*Parus montana*) și graurul (*Sturnus vulgaris*). Astfel, existența pădurilor din jurul Aleșdului care sunt pline de vânat: mistreți, căprioare, iepuri, fazani a favorizat organizarea unor partide de vânătoare de către Ocolul Silvic.

Zone naturale valoroase

Pe teritoriul orașului Aleșd se află o parte a sitului Natura 2000 generat de râul Crișul Repede în amonte de Oradea. Acesta este desfășurat în partea de Sud a orașului, de-a lungul râului Crișul Repede și deține o suprafață de 196,56 hectare pe teritoriul orașului Aleșd.

Flora protejată pe care o găsim în zona Poiana Florilor este: săbiuța (*Gladiolus Imbricatus*), bulbucii de munte (*Trollus Eurapeus*) și crinul de pădure (*Lilium Martagon*).

4. CALITATEA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ȘI GESTIUNEA DEȘEURILOR

Poluarea aerului

Calitatea aerului din orașul Aleșd este afectată de poluanții emiși de sursele de tipul industrial și urban, la niveluri ce nu depășesc protecția receptorilor: populația, mediul natural și mediul construit. Astfel, una dintre principalele surse de poluare din oraș este cea din domeniul industrial, rezultată în urma activităților desfășurate de firmele de profil pe aria orașului.

În plus, pe lângă poluarea industrială, orașul se confruntă și cu o poluare urbană, care afectează calitatea atmosferei și care este cauzată, în special, de traficul rutier intens (orașul fiind străbătut de drumul E60) și de arderea materialului lemnos (sisteme proprii și centrale termice) necesare încălzirii rezidențiale, instituționale și industriale, precum și de emisiile de la rampa de deșeuri menajere.

Poluarea solului

În Aleșd există un serviciu de salubritate care asigură colectarea centralizată și transportul la zona de depozitare amenajată, iar depozitarea gunoiului menajer și a rezidurilor industriale se face pe o platformă de gunoi menajer, împrejmuită, în care are loc o sortare a ambalajelor de plastic (pet-uri), ce sunt depozitate apoi într-o incintă din plasă de sârmă. Astfel, evoluția compoziției deșeurilor depozitate nu diferă foarte mult, înregistrându-se scăderi la materialele cum ar fi hârtia și metalul și creșterea procentului de materie organică, ceea ce ar trebui să ducă pe viitor la o mai bună manageriere a deșeurilor cu accent pus pe colectarea selectivă și valorificarea materialelor refofosibile.

Poluarea apei

În privința poluării apelor din orașul Aleșd și satele aparținătoare se observă o poluare la nivelul apelor freatice cauzată în principal de deșeurile lichide care ajung în subteran datorită latrinelor neimpermeabile și datorită șanțurilor arterelor stradale; de transformarea fântânilor în latrine și de astuparea fostelor fântâni cu deșeuri. Pe de altă parte, există și niște cauze secundare care contribuie la poluarea apelor subterane, cum sunt depozitățile gunoierilor de grajd și depozitățile de îngrășăminte și pesticide direct pe sol.

În ceea ce privește apele de suprafață, se constată că Aleșd beneficiază de două stații de epurare, care necesită însă lucrări de modernizare având în vedere gradul lor de uzură. Astfel, din cauza vechimii stațiilor de epurare, care nu mai funcționează la capacitate maximă, sunt întâlnite și situații în care apele uzate orășenești, neepurate sau cele deversate de agenții economici sunt evacuate direct în Crișul Repede prin niște guri de vărsare.

Poluarea sonoră

Principala sursă de poluare sonoră în Aleșd este traficul rutier intens de pe drumul european E60 care trece direct prin oraș și prin localitatea Tinăud și care, în lipsa unei centuri ocolitoare, este utilizat pentru traficul greu de marfă, dar și pentru traficul de călători, fiind principalul drum de legătură între Oradea și Cluj Napoca și făcând legătura între cele mai importante orașe din Transilvania și ieșirea din țară către Ungaria și vestul Europei.

În aceste condiții, traseul de traversare al E60 prin cele 2 localități, dar mai ales prin localitatea urbană, constituie o sursă de poluare sonoră și a aerului, de aglomerație și de pericole generate de traficul rutier, astfel că, pentru reducerea poluării de la nivelul orașului este nevoie să se construiască cât mai curând centura ocolitoare a orașului.

De asemenea, o altă sursă de poluare sonoră este activitatea industrială din oraș, fără a fi însă considerată la fel de importantă ca traficul rutier.

Gestionarea deșeurilor

Principalele categorii de deșeuri prezente pe teritoriul orașului Aleșd sunt:

- deșeurile menajere provenite din locuințele populației;
- deșeuri lemnoase provenite de la activitatea de exploatare și prelucrare a lemnului;
- deșeuri provenite din activitățile desfășurate în domeniul construcțiilor.

În ceea ce privește deșeurile menajere se remarcă faptul că vechea rampă de gunoi a orașului a fost închisă și înlocuită în anul 2010 cu un spațiu de depozitare amenajat la standarde moderne, în prezent deșeurile fiind colectate centralizat și transportate de către societatea de salubritate. Mai mult, în partea de Sud – Vest a orașului, lângă stația de epurare, a fost înființată și o stație de sortare și de transfer a deșeurilor.

Deșeurile lemnoase din industria lemnului, cum ar fi rumegușul, rezultat din prelucrarea brută a lemnului, fie este depozitat temporar în incinte, fie este transportat de proprietari în zonele cu cavități rezultate în urma eroziunii cauzate de exces de umiditate și acoperit cu un strat de pământ.

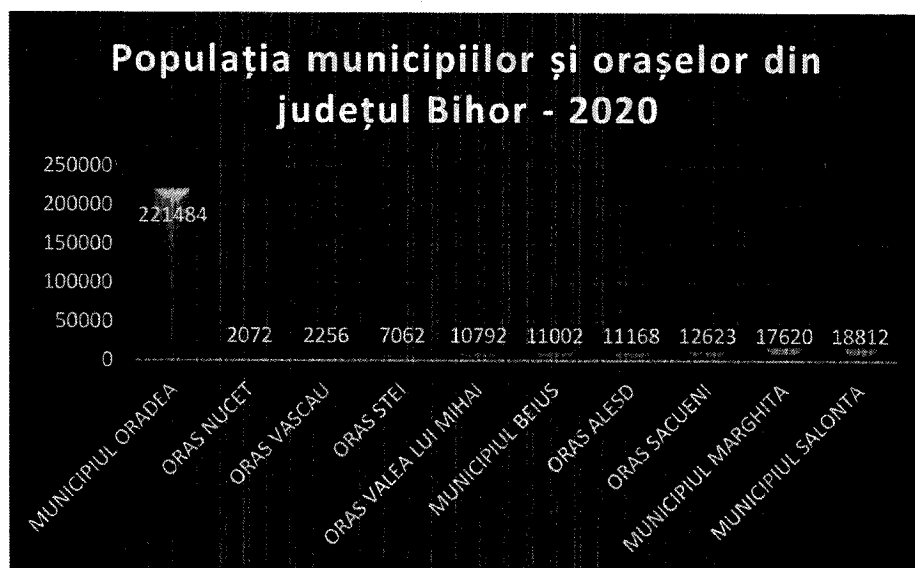
5. ZONE CU RISC NATURAL ȘI ANTROPIC

Amplasarea localităților componente ale orașului Aleșd în apropierea cursului râului Crișului Repede a făcut ca de-a lungul timpului populația din aceste zone să fie afectată de inundații. Chiar dacă, de-a lungul timpului, riscul de inundații a fost redus prin anumite lucrări de îndiguire făcute de-a lungul Crișului Repede și a afluenților săi, se impune luarea unor măsuri de apărare împotriva inundațiilor. Astfel, printre cele mai urgente probleme care ar trebui soluționate în această privință se numără nevoia reabilitării malurilor Crișului și Văilor Izvor și Bistra.

6. CARACTERIZAREA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

Structura și evoluția populației

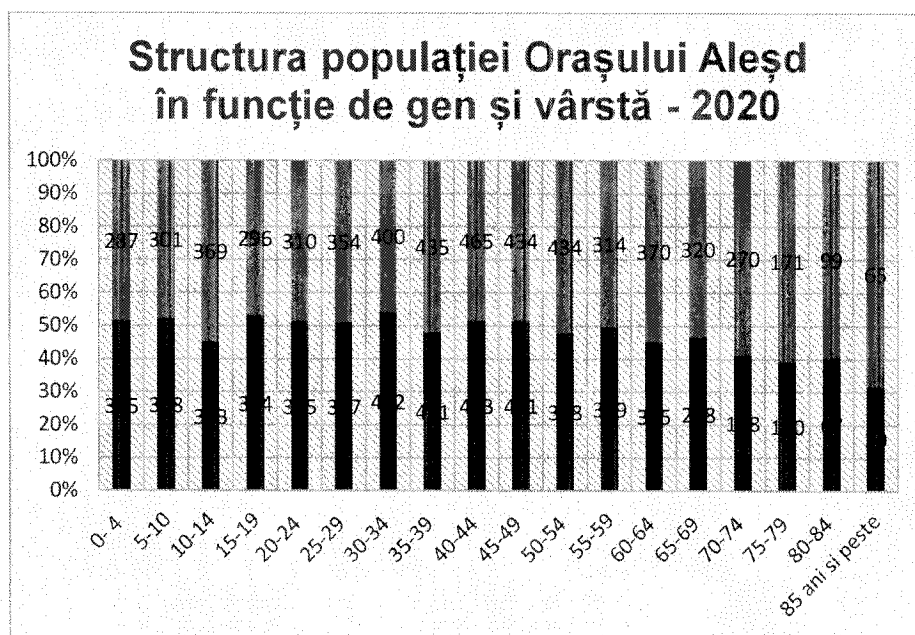
Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică se constată că la data de 1 ianuarie 2020 orașul Aleșd avea o populație totală de 11.168 locuitori, număr ce reprezenta 1,81% din întreaga populație a acestuia. Astfel, orașul se situează pe locul 5 între unitățile administrativ teritoriale ale județului, după numărul de locuitori.

În același timp, conform rezultatelor definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor din octombrie 2011, populația totală a orașului a fost de 10.066 locuitori, în timp ce rezultatele preliminare înaintau un număr total de 9.619 de locuitori.

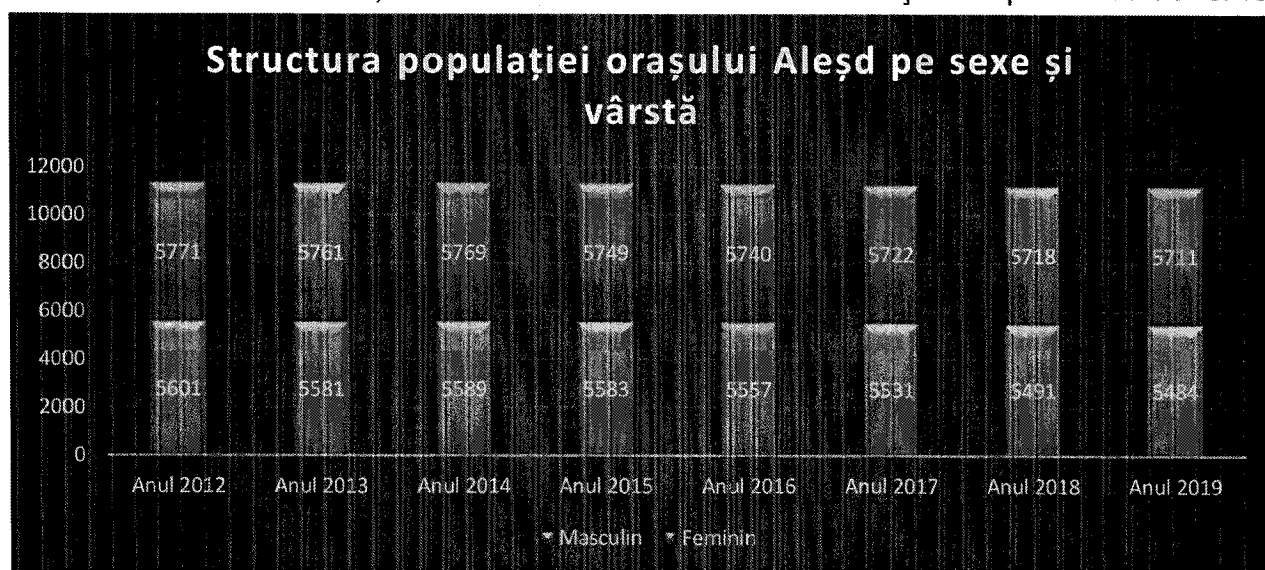
Structura pe vârste și sexe

Așa cum se poate observa și în graficul de mai jos, cel mai bine reprezentat segment de populație este cel cu vârsta cuprinsă între 20 și 49 ani, respectiv 44,02% din populație. Pe toate segmentele de vârstă se observă că repartizarea pe gen este foarte echilibrată, singurele segmente unde se constată diferențe considerabile sunt segmentele de vârstă 70-74 ani, 75 – 79 ani, 80 -84 ani și cel peste 85 ani. Așadar putem vorbi despre o populație tânără și bine echilibrată, masculin – 5474 persoane, feminin – 5694 persoane.

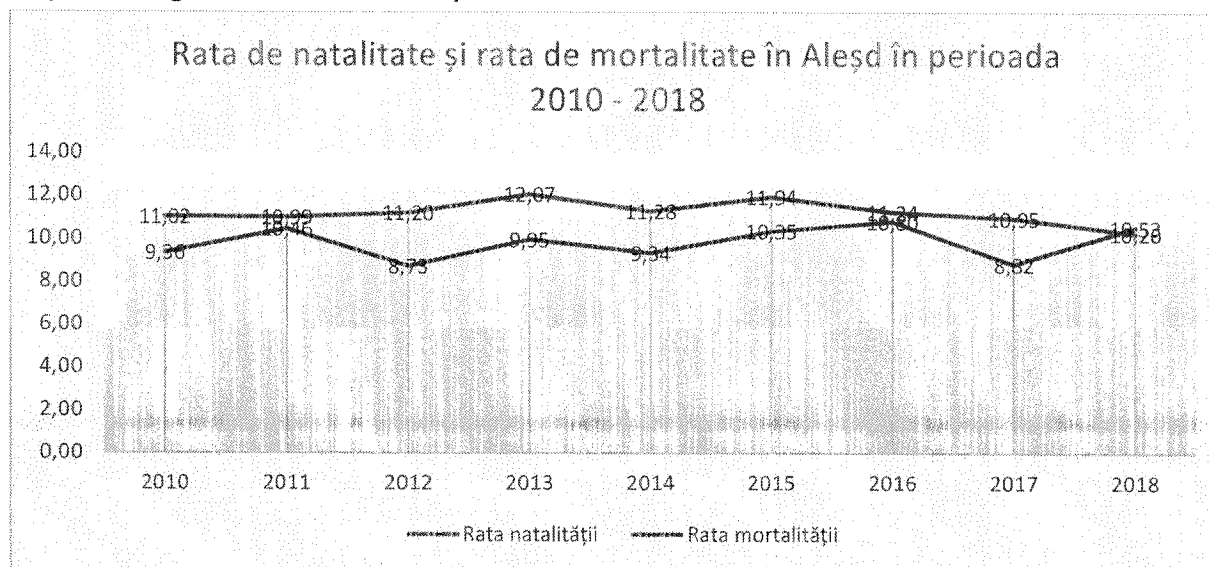
În perioada 2012 – 2019 se păstrează un echilibru relativ, balanța înclinându-se ușor în favoarea sexului feminin, care reprezenta 53,8% din totalul populației, iar populația masculină 46,2%.

Raportul de masculinitate, cu ajutorul căruia se analizează comparativ raportul populației masculine și a celei feminine (numărul bărbaților/numărul femeilor *100), își păstrează valoarea medie calculată conform datelor oferite de Institutul Național de Statistică din 2012. Astfel, se remarcă faptul că în orașul Aleșd raportul de masculinitate are valoarea medie de 96, ceea ce înseamnă că la 96 de bărbați corespund 100 de femei.

Mișcarea naturală a populației

Mișcarea naturală a populației este unul dintre mecanismele principale ale creșterii demografice și este alcătuită din rata de natalitate și cea de mortalitate care, împreună, generează rata de spor natural.

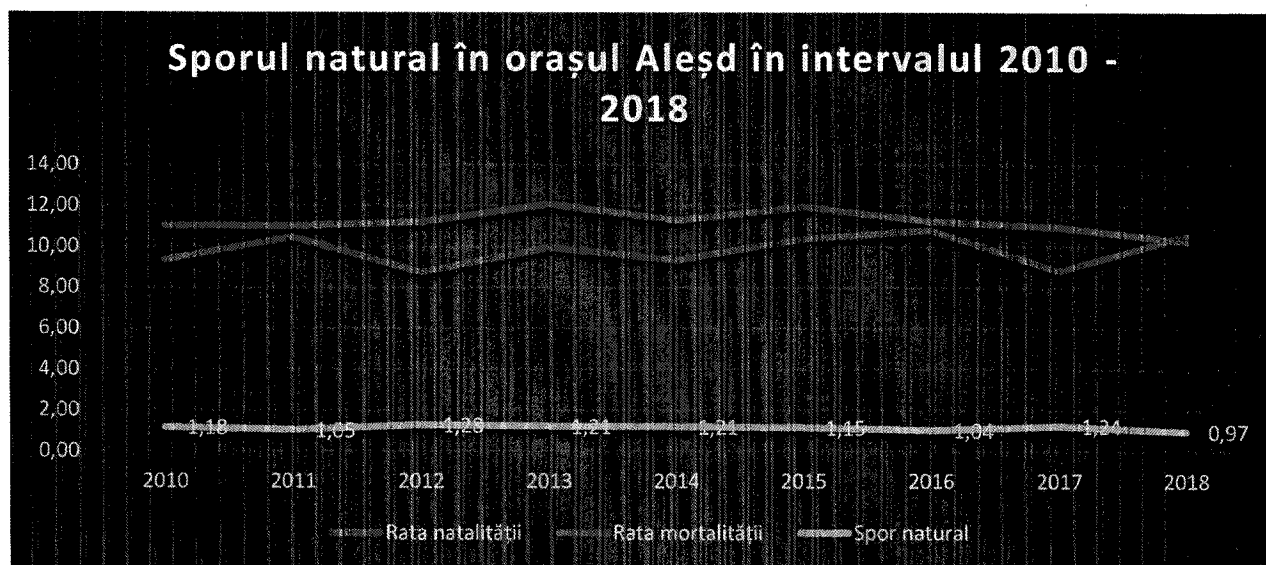
Rata de natalitate reprezintă numărul născuților - vii la 1.000 de locuitori într-un an de referință. În cazul orașului Aleșd, această rată variază între 10,26‰ și 12,07‰ în anii 2010 - 2018, ultimul an pentru care există date disponibile. Astfel, maximum ratei de natalitate a fost înregistrat în anul 2013, când a atins valoarea de 12,07‰, iar minimum ratei a fost înregistrat în anul 2018, când a avut valoarea de 10,26‰.

Comparând rata de natalitate din anul 2010 la nivelul orașului Aleșd cu cea la nivel național sau județean, putem observa că aceasta este superioară celei naționale și celei județene, această diferență menținându-se pe tot intervalul anilor 2010 - 2018. Astfel, la nivelul anului 2018 natalitatea înregistrată în Aleșd era de 10,26‰, în timp ce în județul Bihor era de 10‰, iar la nivel național de 9,3‰.

Rata de mortalitate reprezintă numărul de decedați la 1.000 de locuitori într-un an de referință. Din anul 2010 până în 2018, în orașul Aleșd ratele au fluctuat între 8,73‰ și 10,53‰. Astfel, cea mai mare valoare a ratei s-a atins în anul 2018 cu 10,53‰ și cea mai mică în anul 2012 cu 8,73‰. La nivelul orașului nu există o tendință evidentă de creștere sau scădere a ratei, această rată fluctuând diferit de la an la an.

Analizând rata de mortalitate din 2018 din orașul Aleșd comparativ cu cele la nivel național și județean, se observă că această rată este mai mică față de cea județeană și de cea națională. Astfel, rata de mortalitate înregistrată în 2018 în Aleșd era egală cu 10,53‰, în timp ce în Bihor rata era de 12,2‰, iar cea a României era de 11,9‰.

Comparând rata de natalitate cu cea de mortalitate la nivelul orașului Aleșd, reiese că rata de natalitate a fost superioară celei de mortalitate pe tot intervalul dintre anii 2010 - 2018, aceasta variind până la cel mult 3 procente. Însă, o excepție de la aceasta evoluție pozitivă s-a înregistrat doar în anul 2018, în care rata de natalitate a fost de 10,26‰, iar cea de mortalitate de 10,53‰. Astfel, în intervalul 2010 - 2018, rata superioară a natalității față de cea a mortalității din Aleșd arată tendința de creștere demografică a populației, în special, datorită unui proces diminuat de îmbătrânire a populației și a reprezentării majoritare a categoriei tinere și adulte de la nivelul orașului.

La nivel sintetic, relația dintre natalitate și mortalitate este ilustrată de rata de spor natural, care măsoară intensitatea creșterii/descreșterii unei populații din cauza unui excedent/deficit de nașteri în comparație cu decesele dintr-un an de referință. Din acest punct de vedere, orașul Aleșd a înregistrat valori pozitive pe întregul interval dintre anii 2010 – 2018. Pe tot intervalul anilor 2010 – 2018 se remarcă faptul că valorile pozitive au variat între 0,97‰ (valoarea minimă înregistrată în anul 2018) și 1,28‰ (valoarea maximă înregistrată în 2012).

Astfel, din 2010 și până în 2018 evoluția ratei de spor natural a înregistrat valori pozitive, menținându-se la valori relativ apropiate pe tot intervalul de timp. Astfel, printre principalele cauze care ar putea dezechilibra într-un ritm accelerat situația și care ar transforma valoarea sporului natural din pozitivă în negativă, se numără migrația tinerilor către alte centre urbane din județ sau în străinătate în căutarea unui loc de muncă, lipsa oportunităților economice de la nivelul orașului și scăderea generală a nivelului de trai care determină amânarea momentului de aducere pe lume a copiilor și care limitează numărul de copii din familie.

Mișcarea migratorie a populației

În intervalul anilor 2012 - 2018 s-a înregistrat o diferență totală de 326 între plecările cu reședință și stabilirile de reședință. Pe parcursul anilor de referință, se observă un flux de variații între plecări și stabiliri, numărul plecărilor înregistrează un trend ascendent între 2013 și 2014, urmând o ascensiune semnificativă din 2014 la 2015, respectiv 2016, urmând ca în 2018 să existe o răsturnare de situație, astfel numărul stabilirilor de reședință ajunge să îl depășească pe cel al plecărilor. Cu toate acestea, numărul celor plecați este dificil de estimat, datele analizate referindu-se doar la migrația înregistrată, și neputând să cuprindă și persoanele care nu își declară schimbarea de reședință.

În ceea ce privește plecările permanente din Aleșd, situația este asemănătoare cu cea din cazul plecărilor temporare, și anume, o diferență mare între plecări și stabiliri. Astfel, în anul 2012 se înregistrează o diferență de 55 de persoane între plecări și stabiliri, în favoarea plecărilor de persoane, iar la nivelul anului 2013 se înregistrează o situație echilibrată, numărul celor plecați fiind relativ egal cu numărul celor sosiți. Însă, începând cu anul 2014 se remarcă faptul că diferența dintre plecările cu domiciliul și stabilirile cu domiciliul crește în defavoarea celei din urmă categorii, astfel, în anul 2014 se înregistrează o diferență de 40 persoane, totuși în anul 2018 această diferență ajunsese să se diminueze la 6 persoane.

Un element important al mișcării migratorii este reprezentat și de migrația externă, cu precădere în căutarea unui loc de muncă în țări aparținând Uniunii Europene, mai ales în contextul liberalizării forței de muncă. Din păcate statisticile relevante la nivel național

și local sunt limitate având în vedere principiul liberei circulații a persoanelor în UE, dar și faptul că o parte dintre emigranții din România nu lucrează cu forme legale în țara de destinație, lucrează doar sezonier sau nu își schimbă reședința, figurând adesea în cadrul populației stabile a localităților de origine. Din acest punct de vedere, Recensământul Populației și al Locuințelor din 2011 a încercat să clarifice situația persoanelor plecate temporar sau permanent, dar nedeclarat, din țară, un indiciu pentru migrația externă fiind persoanele temporar absente sau plecate pe o perioadă îndelungată din țară și din localitate.

PARTENERI IMPLICAȚI ÎN PREGĂTIREA IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

În ultimii ani, orașul Aleșd a fost martorul unei creșteri în ceea ce privește implicare cetățenilor în problemele comunitare, dar acest drum este abia la început. Acest proces începe treptat, în zonele de interes, cu oamenii care decid să ia poziție în legătură cu problemele cu care se confruntă zi de zi. Deși problemele și nemulțumirile cetățenilor nu reprezintă ceva nou, iar inițiative și petiții individuale au fost realizate în mai multe rânduri, odată cu încetățenirea noțiunii de organizare comunitară și apariția unor facilitatori în domeniul ONG-urilor, care le-au vorbit oamenilor despre moduri de lucru și despre organizare, implicarea civică poate crește exponențial. În comparație cu viața civică din municipiul Oradea, orașul Aleșd este încă la început de drum în ceea ce privește implicarea civică prin intermediul grupurilor de inițiativă. Totodată se remarcă o atitudine nouă de interes în mediul online datorită faptului că oamenii sunt mult mai conectați la comunitatea din care fac parte. Un instrument importat, pus la dispoziția cetățenilor de către primăria orașului Aleșd se regăsește la <https://alesd.regista.ro/formulare> și conține posibilitatea de a transmite primăriei orice tip de cerere sau reclamație.

Dintre cei mai vizibili actori civici menționăm:

„Asociația Creștină de Caritate Samariteanul” sau „Fundatia Samariteanul Peștiș” a fost înființată în anul 1991 și are ca principal scop îmbunătățirea stării în care se află societatea românească prin diverse proiecte precum înființarea și subvenționarea de

grădinițe pentru copii, orfelinate, școli speciale, azile de bătrâni, acceptând autoritatea Cultului Penticostal din România.

Asociația Orion

„Orion - Alege să fii o stea” (OCS) este o asociație creată cu scopul de a oferi tinerilor din Aleșd și din împrejurimi, în zonele rurale, oportunități de a fi în contact cu tinerii din întreaga lume și oportunități de a fi implicați în problemele comunităților lor. OCS este o organizație cu interese în educația non-formală, cetățenie activă, drepturile omului și ale copiilor și scopul său de a crea un mediu bun pentru dezvoltarea tinerilor. În aceste scopuri, OCS gândește și promovează activități civice, educaționale, culturale și sociale, generând oportunități de dezvoltare pentru tinerii din Aleșd și din împrejurimi. Obiectivele acesteia sunt:

- creșterea capacității tinerilor participanți de a analiza, structura și formula politici publice de tineret
- creșterea capacității tinerilor de a comunica și interacționa cu autoritățile și factorii de decizie cu atribuții asupra politicilor incidente sectorului de tineret
- elaborarea propunerii pentru Strategia locală de tineret 2020-2025
- crearea platformei online „Fă-ți vocea auzită! Implică-te!”

„Asociația Castrum”, cu sediul în localitatea Aleșd, a fost înființată în anul 2001, are ca activitate principală cultura și vizează inventarierea sistemelor instituționale ale minorităților naționale din România și întocmirea unei baze de date online care să ofere informații generale, ușor accesibile, care să permită contactarea instituțiilor și a liderilor acestora, propunându-și, totodată, să creeze un cadru propice dezvoltării relațiilor interetnice în rândul minorităților din România.

Nu mai puțin activ a început să fie și mediul de afaceri care a înțeles că pentru a obține facilitățile de care are nevoie în derularea activităților comerciale, primăria orașului este cel mai puternic partener. Aceste considerente au stat la baza implicării în elaborarea strategiei, în prioritizarea operațiunilor ce se doresc a fi realizate dar și în punerea în operă a acestei strategii.

Un alt jucător important ce va fi atras în implementarea strategiei este mediul academic, în acest moment se analizează dacă, pentru realizarea dezideratelor propuse, un parteneriat cu Universitatea din Debrecen ar fi mai productivă decât un parteneriat cu Universitatea din Oradea.

Nicio parte interesată și niciun sector de politici nu pot atinge obiective complexe acționând separat. Provocarea constă în reunirea părților interesate necesare într-un

ciclu de politici. În funcție de condițiile locale și regionale și de domeniul de politici abordat, diferite părți interesate sunt implicate în diferite etape ale ciclului politic. Diferite moduri de guvernare pot fi, de asemenea, relevante pentru cooptarea părților interesate relevante.

Un alt exemplu de partener implicat se evidențiază în seturile de intervenții care vizează cartierele, și care au fost stabilite împreună cu asociațiile de proprietari.

Considerăm totuși, că un număr foarte mare de parteneri ar face inefficient sistemul de guvernare și ar destabiliza sentimentul de responsabilitate, un sistem prea complex de parteneri aduce o multitudine de păreri, prea puține soluții și și mai puțini factori implicați.

Așadar, având la bază potențialul identificat la nivelul orașului Aleșd de către toți partenerii implicați, au fost stabilite nevoile de dezvoltare dar și metodele bazate pe soluții integrate de rezolvare a problemelor. Pilonii direcției de dezvoltare a orașului Aleșd au fost stabiliți ca fiind: incluziune socială, protecția mediului și soluții SMART.

POTENȚIALUL ORAȘULUI ALEȘD

1. Infrastructura de transport

Transport rutier

Infrastructura de transport rutier de pe teritoriul orașului Aleșd este reprezentată de:

- ✚ Drumul European E60 - străbate de-o parte și de alta orașul, pe o lungime de aproximativ 7 km;
- ✚ Drumul Național DN 1 - constituie un ax E-V de-a lungul căruia s-a dezvoltat strada principală, cu dotările mai importante și face legătura între Aleșd și Nușfalău (Șinteu);
- ✚ Drumul județean DJ 108H - trece prin localitatea componentă Pădurea Neagră și se îndreaptă spre Voivozi.
- ✚ Drumul Județean DJ 764 - face legătura în sud, între Aleșd și Aștileu.

De asemenea, în ceea ce privește relaționarea Aleșdului cu celelalte orașe din județul Bihor, accesul se realizează în felul următor :

- ✚ cu Beiuș și Ștei - prin DJ 764;

✦ cu Marghita prin DJ 108H - Aleșd - Pădurea Neagră - Marghita, Săcuieni și Valea lui Mihai.

Pe de altă parte, în privința infrastructurii locale, conform Planului Urbanistic General al orașului, raportat la datele din 2010, Aleșdul se prezintă astfel:

Localitate	Lungimi străzi asfaltate 2010	Lungimi străzi asfaltate 2021
Aleșd	22 km	26,9 km
Peștiș	13 km	16,1 km
Tinăud	4 km	4,9 km
Pădurea Neagră	2 km	4,2 km

Dacă potrivit datelor culese pentru strategia anterioară, în anul 2010, erau 5 km de străzi pietruite, în anul 2020 în orașul Aleșd sunt 11,7 km străzi pietruite.

Caracteristicile tehnice ale infrastructurii rutiere sunt: drumul național – 15 ml lățime, trotuar de 2 m; în zona centrală drumurile au lățimi variabile între 10 și 15 ml cu trotuare de 1- 1,5 ml iar în cartiere, lățimea șoselei este între 7 și 10 ml iar trotuarul este de 1 m.

Principala arteră de trafic, drumul european E60 absoarbe tot traficul de tranzit dinspre centrul țării (Cluj), spre vestul țării (Banat: Oradea, Timișoara și vama cu Ungaria), adică atât tranzitul de marfă, cât și cel de bussines sau de turism (către și dinspre Băile Felix, Băile 1 Mai sau Debrecen și Hajduszoboszlo în Ungaria). Starea E60 este relativ bună, însă pe perioada derularii lucrărilor de reabilitare a drumului, traficul este și mai aglomerat și mai problematic decât în mod normal, iar faptul ca lucrările sunt mult întârziate poate constitui, de asemenea, probleme și în ceea ce privește finanțarea.

Referitor la drumurile locale reiese faptul că în fiecare an se dorește reabilitarea unui număr de drumuri locale în funcție de posibilitățile financiare. Starea acestora variază de la bună la mediocră și până la rea, fiind necesare lucrări de modernizare concomitent cu introducerea rețelelor de apă și de canalizare menajeră acolo unde nu există deja.

Transport feroviar

Chiar dacă rețeaua de cale ferată nu străbate efectiv teritoriul orașului Aleșd, locuitorii acestuia au acces facil la transportul feroviar, cea mai apropiată haltă CFR situându-se la 2,4 km de oraș, iar cea mai apropiată stație C.F.R la 7 kilometri în Chistang.

Transport în comun

La nivelul oraşului Aleşd nu există o reţea publică de transport local. Astfel, transportul în comun către localităţile învecinate şi către centrele urbane din zonă se realizează integral de către operatori de transport privaţi.

Deplasarea între localităţile componente ale oraşului (Peştis, Tinăud, Pădurea Neagră) este dificilă deoarece nu este asigurat nici un mijloc de transport între acestea - sau între ele şi staţia CFR care deserveşte oraşul.

Nr.crt	Firma	Traseu	Frecvenţa	Durata
1.	Alis Grup	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (luni, miercuri, vineri, duminică)	0,60 ore
2.	Fany	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (zilnic)	0,20 ore
3.	AutoGenn	Aleşd - Oradea (dus-întors)	2 curse/zi (zilnic)	0,40 ore
4.	Coţofana	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (zilnic)	0,43 ore
5.	Voion Trans SRL	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (zilnic)	0,44 ore
6.	Irina Trans	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (zilnic)	0,30 ore
7.	Ami Turing	Aleşd - Oradea (dus-întors)	1 cursă/zi (zilnic)	0,30 ore

Judeţele cu care se asigură legătura prin mijloacele de transport în comun sunt: Alba, Arad, Maramureş, Neamţ, Satu Mare, Cluj, Vâlcea, Mureş, Iaşi, Harghita, Timiş.

2. Infrastructura de telecomunicaţii

Locuitorii oraşului Aleşd au acces la telefonie fixă și mobilă, la televiziune prin cablu și fibră optică și la internet atât fix (prin fibră optică), cât și mobil (prin modem, de la operatorii de telefonie mobilă).

Serviciile de telefonie fixă din Aleşd sunt asigurate de către operatorii Romtelecom și RCS – RDS, iar serviciile de telefonie mobilă sunt furnizate de marii operatori din țară: Orange, Vodafone, Cosmote și RCS – RDS/Digi Mobil, aceștia asigurând și servicii de internet mobil prin modem. Acestea au acoperire în toate localitățile oraşului, iar în zonele în care nu există semnal există posibilitatea instalării posturilor de telefonie fixă, astfel că nu există zone locuite izolate din acest punct de vedere.

3. Rețele de alimentare cu apă și canalizare, stație de epurare

Oraşul Aleşd beneficiază de un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă ce deservește 86% din gospodăriile din oraş. În ceea ce privește lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile se observă că aceasta este de 25,3 kilometri și că s-a dublat, crescând cu 13,7 kilometri în ultimii 10 ani. Referitor la capacitatea de producere a apei potabile se constată că în 2018 acesta era de 4747 m³/zi conform datelor statistice înregistrate de INS, iar în privința cantității de apă potabilă distribuită consumatorilor pentru uz casnic se înregistrau 242 mii m³ în 2018, dintr-o cantitate totală distribuită de 333 mii m³. Sistemul de alimentare cu apă din oraş se bazează pe două surse de apă: Crişul Repede (în localitatea Aleşd) și pârâul Bistra, în Pădurea Neagră. În plus, în oraş există un operator autorizat care oferă servicii de alimentare cu apă potabilă a locuințelor și gospodăriilor din oraşul Aleşd, localitatea Pădurea Neagră și parțial localitatea Peştiş.

Astfel, la nivelul oraşului Aleşd zona de captare a apei potabile este situată în partea dreaptă a râului Crişul Repede, în amonte de oraşul Aleşd, apa de aici fiind captată printr-un dren, de unde este dusă la un bazin colector, apoi la rezervoarele de înmagazinare (situate între localitățile Aleşd și Peştiş), iar de aici apa ajunge gravitațional la rețeaua de distribuție din oraş. În cazul localității Pădurea Neagră zona de captare a apei potabile este situată în partea dreaptă a pârâului Bistra, în amonte de Pădurea Neagră, apa fiind captată printr-un dren de unde este dusă la un bazin colector.

Rețelele de apă potabilă din Peştiş și Tinăud au fost realizate în continuarea rețelei care alimentează și oraşul Aleşd. Casele din zonele care nu dispun de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat se alimentează din surse subterane sau captări de izvoare și

rețele de distribuție realizate pe plan local, fără amenajări pentru tratarea și înmagazinarea apei potabile și fără asigurarea zonelor de protecție pentru captări.

Comparativ cu datele din anul 2010 când rețea de canalizare avea doar 19,67 km, conform Raportului privind Starea Economică, Socială și de Mediu a orașului Aleșd, conform datelor INS, în anul 2018, lungimea rețelei de canalizare este de 25,6 km iar capacitatea stației de epurare este de 140 m³/h.

4. Alimentarea cu energie electrică

Alimentarea cu energie electrică a orașului se face prin Sistemul Energetic Național, prin intermediul stației de transformare Chistag, de unde pleacă spre orașul Aleșd două rețele LEA de 20 KV.

Conform rezultatelor preliminare ale Recensământului Populației și al Locuințelor din 2011 aria de acoperire energetică a orașului cuprindea 4.226 de locuințe convenționale din totalul de 4.453. Astfel, rezultă că un procent de 94,9% din locuințele convenționale din Aleșd erau racordate la rețeaua de alimentare cu energie electrică, ceea ce înseamnă un procent inferior mediei județene (96,8%) și naționale (96,6%), fiind necesară extinderea sistemului de distribuție a energiei electrice. Astfel, aria care nu este electrificată se datorează faptului că extinderea intravilanului orașului, atât cu zone destinate locuințelor familiale cât și cu zone destinate industriei ușoare, depozitelor și serviciilor, nu este însoțită de extinderea rețelelor de electricitate și telefonie, acestea trebuind să fie asigurate de către beneficiarii construcțiilor.

În anul 2020, potrivit datelor furnizate de către Primăria orașului Aleșd, lungimea rețelei electrice stradale este de 49,7 km.

5. Alimentare cu gaz metan

Orașul Aleșd nu dispune de un sistem centralizat de alimentare cu gaz metan, fiind însă poziționat în apropierea capătului unei magistralei de gaze naturale, respectiv la 37 de km de acesta. Deși interesul pentru și necesitatea alimentării cu gaz a locuitorilor și agenților economici din orașul Aleșd sunt importante, iar în trecut s-a avut în vedere extinderea magistralei de gaz și pe teritoriul orașului, până în prezent nu s-au demarat lucrări pe teritoriul unității administrativ teritoriale Aleșd.

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "URBAN RURAL" a depus spre evaluare proiectul de finanțare în valoare de 115,441,488.94 lei cu titlul:

"INIȚIANTĂ REȚEA INTELIGENTĂ DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR NATURALE ÎN VEDEREA CREȘTERII NIVELULUI DE FLEXIBILITATE, SIGURANȚĂ ȘI EFICIENȚĂ ÎN OPERARE ÎN COMUNELE TILEAGD, ȚEȚCHEA, ASTILEU ȘI ÎN ORAȘUL ALEȘD, JUDEȚUL BIHOR"

Acesta a fost depus spre finanțare la data de 17.12.2020, în cadrul PROGRAMULUI OPERAȚIONAL INFRASTRUCTURĂ MARE.

Activitățile principale cuprinse în proiect:

ALESD - Creșterea gradului de interconectivitate la rețeaua de distribuție prin construirea unei rețele noi de distribuție gaze naturale cu o lungime de aproximativ 33.027 km - rețea distribuție gaze naturale funcționând în regim de presiune medie, care asigură minimum 1321 de brașamente, în orașul Aleșd, județul BIHOR. Rețea distribuție gaze naturale presiune medie - inclusiv refaceri - (PEHD SDR11 PE100, PN10 bar cu diametrele: Dn 250 mm, Dn 225 mm, Dn 180 mm, Dn 160 mm, Dn 140 mm, Dn 110 mm, Dn 90 mm, Dn63mm, OL 4" și OL 10"), L=33.027 km;

ASTILEU - Creșterea gradului de interconectivitate la rețeaua de distribuție prin construirea unei rețele noi de distribuție gaze naturale cu o lungime de aproximativ 37.782 km - rețea distribuție gaze naturale funcționând în regim de presiune medie, care asigură minimum 809 de brașamente, în comuna Aștileu, județul Bihor. Rețea distribuție gaze naturale presiune medie - inclusiv refaceri - (PEHD SDR11 PE100, PN10 bar cu diametrele Dn 315 mm, Dn 250 mm, Dn 140 mm, Dn 110 mm, Dn90 mm, Dn63 mm) L=37.782 km;

TETCHEA - Creșterea gradului de interconectivitate la rețeaua de distribuție prin construirea unei rețele noi de distribuție gaze naturale cu o lungime de aproximativ 26.176 km - rețea distribuție gaze naturale funcționând în regim de presiune medie, care asigură minimum 847 de brașamente, în comuna Țețchea, JUDEȚUL BIHOR.

Rețea distribuție gaze naturale presiune redusă - inclusiv refaceri - (PEHD SDR11 PE100, PN10 bar cu diametrele Dn 315 mm, Dn 180 mm, Dn 160 mm, Dn 140 mm, Dn 110 mm, Dn 90 mm, Dn63mm), L=26.176 km;

TILEAGD - Creșterea gradului de interconectivitate la rețeaua de distribuție prin construirea unei rețele noi de distribuție gaze naturale cu o lungime de aproximativ 36.772 km - rețea distribuție gaze naturale funcționând în regim de presiune medie, care asigură minimum 2472 de brașamente, în comuna Tileagd, județul Bihor. Rețea distribuție gaze naturale presiune medie - inclusiv refaceri - (PEHD SDR11 PE100, PN10 bar cu diametrele Dn 315 mm, Dn 180 mm, Dn 140 mm, Dn 110 mm, Dn 90 mm, Dn63 mm, OL 6" și OL 14"), L=36.772 km;

În aceste condiții, locuitorii orașului și satelor aparținătoare și agenții economici utilizează ca sursă energetică și de încălzire materialul lemnos, curentul electric sau buteliile de gaz metan. Faptul că fondul forestier din zonă este suficient și ușor accesibil facilitează aprovizionarea locuitorilor cu material lemnos, însă soluțiile de depozitare a acestuia pe perioada iernii, mai ales în zona de blocuri unde s-au amenajat depozite improvizate, sunt inestetice și presupun riscuri potențiale de incendiu.

6. Infrastructura socio - educațională

Infrastructura educațională

În orașul Aleșd infrastructura educațională este reprezentată de 2 licee, 4 școli și 8 grădinițe și creșe și un club al copiilor. În orașul Aleșd: creșă, 4 grădinițe (dintre care una cu program normal, două cu program prelungit și una privată), o școală cu clasele I – VIII, Liceul Teoretic „Constantin Șerban” și Colegiul Tehnic „Alexandru Roman”, în oraș existând și un Club al Copiilor și Elevilor. În Peștiș: grădiniță cu program normal, școală cu clasele I – VIII. Tinăud: 2 grădinițe (una cu program normal și una privată) și școală cu clasele I – IV. Pădurea Neagră: grădiniță și școală cu clasele I – IV.

Colegiul Tehnic „Alexandru Roman” asigură elevilor atât posibilitatea unei pregătiri teoretice, cât și a uneia tehnice, filiera teoretică punând la dispoziția elevilor studii cu profil real (matematică-informatică, științe ale naturii) și cu profil uman (filologie intensiv - engleză), pe când filiera tehnologică asigură studii cu profil tehnic (tehnician electronist sau proiectant CAD), de servicii (tehnician în activități tehnice și de comerț) și o școală profesională (ospătar, vânzător în unitățile de alimentație publică). În plus, liceul mai dispune și de o filieră sportivă, având o grupă de handbal pentru începători și avansați. De asemenea, Colegiul Tehnic

„Alexandru Roman” oferă elevilor posibilitatea de a urma cursurile în învățământ primar alternativ *Step by step*, în cadrul a 4 clase, câte una pe fiecare an de studiu. De asemenea, de Colegiul Tehnic aparțin și grupa de grădiniță de la Holcim (frecventată cu precădere de copiii salariaților Holcim) și câte o clasă de învățământ gimnazial.

Baza materială și dotarea Colegiului Tehnic sunt satisfăcătoare, dispunând de: săli de clasă; săli de clasă *step by step*; o sală de sport într-o clădire reabilitată și dotată cu materialele necesare pentru desfășurarea orelor de sport; 3 laboratoare de informatică; câte un laborator chimie, fizică și biologie; un laborator electrotehnică și o bibliotecă.

Cel mai nou liceu din oraș este Liceul Teoretic „Constantin Șerban” care s-a transformat în anul 2013 din școală gimnazială în liceu, prin înființarea, în anul școlar 2013 - 2014, a 2 clase pe filiera teoretică: una cu profil uman -filologie bilingv engleză și una cu profil real - științele naturii (chimie-biologie), fiecare cu un număr total de 29 de locuri. Liceul teoretic dispune de 2 corpuri de școală cu clasele I-VIII (I-XII din 2013), un corp unde funcționează grădinița cu program normal și unul pentru grădinița cu program prelungit din orașul Aleșd, și de școlile cu clasele I-IV și grădinițele din Tinăud, Peștiș și Pădurea Neagră. Baza materială și dotările clădirilor sunt satisfăcătoare, școala dispunând de 75 de săli de clasă, 2 săli de sport, 3 laboratoare și o bibliotecă școlară .

In prezent se lucrează la un Corp nou de liceu format din 8 Sali de clasa și o sala de conferință având ca sursă de finanțare Programul National de Dezvoltare Locală.

Clubul Copiilor și Elevilor Aleșd care este o unitate aflată sub tutela Inspectoratului Județean Școlar Bihor și care desfășoară activități împărțite pe 3 domenii: cultural - artistic, științifico - tehnic și sportiv, copiii care frecventează acest club având posibilitatea să participe la diferite concursuri.

Infrastructura de sănătate publică

Infrastructura de sănătate publică din Aleșd este reprezentată de:

- ✚ spitalul orășenesc - 5 secții (interne, pediatrie, chirurgie, obstetrică - ginecologie și sanatoriu TBC);
- ✚ două policlinici, dintre care una cu ambulatoriu de specialitate;
- ✚ 7 cabinete medicale individuale în Aleșd și câte un cabinet medical cu medic de familie în fiecare din celelalte localități componente;
- ✚ mai multe farmacii.

Spitalul Orășenesc Aleșd împreună cu Dispensarul Policlinic deservește o zonă foarte mare ca suprafață, pe o rază de 40 - 80 de km în jurul orașului, de la Remeți la Tileagd și de la Zece Hotare la Pădurea Neagră. Populația totală deservită este de

aproximativ 60.000 de persoane, dintre care 10.000 provin din orașul Aleșd, iar restul de 50.000 din localitățile rurale înconjurătoare. Având în vedere dotările și serviciile bune ale spitalului, dar și faptul că majoritatea populației din zona deservită are o situație materială mai puțin bună și este îmbătrânită, cu o stare de sănătate precară, o mare parte din aceasta apelează la Spitalul Aleșd pentru rezolvarea problemelor de sănătate.

Infrastructura culturală

În Aleșd infrastructura culturală este reprezentată de:

- ✦ Casa de Cultură din Aleșd;
- ✦ Căminele Culturale din localitățile Tinăud și Peștiș;
- ✦ Clubului Copiilor și Elevilor Aleșd;
- ✦ Biblioteca „Octavian Goga” din Aleșd.

Casa de Cultură din Aleșd este localizată într-o clădire construită în perioada postbelică, în zona centrală a orașului (în apropiere de Primărie și de Bibliotecă), având caracteristici arhitecturale specifice arhitecturii sovietice a anilor `60. Dacă în 2014 această clădire se afla într-o stare avansată de degradare, ulterior au fost realizate lucrări de eficientizare energetică a clădirii.

Pe de altă parte, starea în care se află Căminele Culturale din localitățile Tinăud și Peștiș este satisfăcătoare, acestea beneficiind de toate utilitățile publice necesare.

Clubul Copiilor și Elevilor Aleșd este o unitate de învățământ care se află sub tutela Inspectoratului Județean Școlar Bihor și are activități împărțite pe 3 domenii:

- domeniul cultural - artistic, alcătuit dintr-un cerc de dans modern și contemporan și unul de creație literară - teatru;
- domeniul științifico - tehnic, ce cuprinde cercurile de protecție a mediului, floricultura - ikebana și cercul de construcții moderne - machete;
- domeniul sportiv - turistic, ce cuprinde activități ca tenis de masă, tenis de câmp și șah.

Biblioteca orășenească Aleșd a fost înființată în anul 1952 cu un fond de carte enciclopedic de 5.000 de volume, ajungând până la aproape 10.000 de volume în prezent. În anul 1993 a avut loc festivitatea de investire a instituției cu numele de „Octavian Goga”, cu această ocazie punându-se și bazele unui eveniment cultural de durată, cu ritmicitate anuală „Zilele Octavian Goga”. De asemenea, în perioada 2009 - 2010 clădirea bibliotecii a fost în totalitate renovată și modernizată prin intermediul unui proiect european. Astfel, în urma renovării și a schimbării arhitecturii, dar și a lipsei unei Case de Cultură funcționale, în prezent, mansarda clădirii găzduiește majoritatea activităților culturale din oraș. În plus, biblioteca „Octavian Goga” din Aleșd beneficiază de serviciul Biblionet, punând astfel la dispoziția utilizatorilor un număr de 5 calculatoare conectate la internet.

Monumente:

În Aleșd se regăsește Monumentul Eroilor căzuți în răscoala din 1904, de pe Valea Crișului Repede, în urma căreia au avut de suferit aproximativ 4.000 - 5.000 de țărani români și maghiari din Aleșd care au luat parte la o puternică mișcare țărănească împotriva măsurilor guvernului de la Budapesta, răscoala fiind reprimată sângeros de către autorități.

Moara Weinberg este o construcție care se impune prin structura arhitecturală impresionantă și care a fost inaugurată din anul 1925, când asigură curent electric pentru majoritatea locuințelor din Aleșd, acesta devenind, astfel, prima localitate electrificată din zonă. Având în vedere unicitatea funcțională și arhitecturală, Moara Weinberg din Aleșd are potențialul de a fi înscrisă pe lista Monumentelor Istorice, la categoria de arhitectură industrială.

Activități culturale:

Zilele „Octavian Goga” sunt organizate de Biblioteca din Aleșd și se desfășoară în fiecare an pe parcursul unei săptămâni din luna mai, dedicată patronului spiritual al Bibliotecii Orășenești din Aleșd, Octavian Goga, evenimentul ajungând în anul 2013 la a 19-a ediție.

Odata cu infiintarea Centrului National de Informare si Promovare Turistica Alesd, finantat prin Programul Operational Regional 2007-2013, la nivelul Orasului Alesd, se organizeaza o serie de evenimente culturale sau traditionale, unele care nu au mai avut loc in Orasul Alesd: 1 iunie (Ziua Copilului, Targul de Craciun, Zilele Cetatii Piatra Soimului)

Infrastructura cultelor

În Aleșd infrastructura cultelor cuprinde bisericile și mănăstirile de pe teritoriul orașului care, de-a lungul timpului, au avut nu numai un rol de centru al spiritualității locuitorilor, dar și un important rol de centru cultural și de învățământ, în aceste lăcașe apărând primele cărți religioase și pe lângă acestea funcționând și primele școli.

Având în vedere acest aspect, în oraș există mai multe biserici vechi, de o frumusețe și de o valoare arhitecturală deosebită. Astfel, Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” a mănăstirii Sfântul Ilie din Poiana Florilor - Peștiș, datează din secolul al XVIII-lea și a fost strămutată la schitul de aici, inițial aparținând localității Subpiatră. Aflată într-un cadru natural aparte, într-o pădure situată la aproximativ 15 kilometri nord de orașul Aleșd, biserica își îndeplinește în continuare rolul important pentru care a fost edificată. De asemenea, în Peștiș se află și Biserica de lemn „Buna Vestire”, construită în 1797, care este probabil o refacere a bisericii vechi de lemn din localitate, așa cum este menționat și în inscripția de pe portal. Modificări importante i-au fost aduse și în anul 1862, când turnul a fost refăcut, tot atunci fiind adăugată și prispa ce înconjoară biserica, iar pictura iconostasului, cu o puternică influență barocă datează din anul 1810.

În Tinăud, una din așezările cu atestarea documentară scrisă cea mai veche de pe Valea Crișului Repede - 1214, în cadrul domeniului Cetății Piatra Șoimului, este amplasată Biserica „Sfântul Dumitru”. Această biserică datează din secolul al XVII-lea, prezența domnitorilor români justificând construcția primei biserici ortodoxe de zid din Bihor, cu hramul „Sfântul Mucenic Dumitru” între 1658-1659, iar în prezent aceasta este înscrisă pe Lista Monumentelor Istorice din țară.

Pe lângă aceste 3 biserici menționate, în Aleșd mai există încă 4 biserici care aparțin cultului ortodox, dintre care 2 în Aleșd (Biserica „Adormirea Maicii Domnului” și „Biserica

Sfântul Ioan Botezătorul”), una în Peștiș (Biserica „Înălțarea Domnului”) și una în Pădurea Neagră.

În ceea ce privește prezența altor culte religioase pe teritoriul orașului Aleșd se remarcă existența cultului romano - catolic, căruia îi corespund 2 biserici pe teritoriul orașului, una în Aleșd și una în Pădurea Neagră. Biserica Catolică „Neprihănită Zămislire” din Aleșd se remarcă prin arhitectura de inspirație neogotică propusă și prin combinația elementelor compoziționale neogotice, cu elemente decorative neoromanice, iar parohia acesteia a fost prima dată amintită în anul 1290. În plus, în localitatea Aleșd se mai regăsește și Biserica „Izvorul Tămăduirii”, ce aparține de cultul greco – catolic.

O altă comunitate religioasă importantă prezentă în Aleșd este și cea reformată, căreia îi aparțin două biserici, una în Aleșd și una în Pădurea Neagră. Astfel, Biserica Reformată este amplasată în zona centrală a Aleșdului, încadrându-se în întregime într-o stilistică neoclasică.

Pe lângă aceasta, trebuie menționat și cultul baptist din oraș căruia îi aparțin 5 biserici, dintre care 2 în Aleșd (una fiind Biserica Baptistă „Sfânta Treime”) și câte una în fiecare din celelalte 3 localități. În plus, pe teritoriul orașului Aleșd se mai regăsesc 3 biserici ale cultului penticostal și câte una a Martorilor lui Iehova și a Adventiștilor de Ziua a Șaptea, ambele în Aleșd.

De asemenea, la nivelul orașului Aleșd există o asociație creștină care acționează pe bază de voluntariat:

Asociația Creștină de Caritate „Samariteanul” care își propune să participe activ la însănătoșirea și

consolidarea climatului spiritual și moral al societății românești prin diverse proiecte, precum înființarea și subvenționarea de grădinițe pentru copii, școli speciale, orfelinate, aziluri de bătrâni, toate acestea cu aport intern și internațional, asociația recunoscând în același timp autoritatea Cultului Penticostal din România.

În plus, pe teritoriul orașului își mai desfășoară activitatea și Fundația „Casa Copilului și Tineretului Kajanto Maria”, un centrul de plasament de tip rezidențial fondat de către Eparhia Reformată de pe lângă Piatra Craiului, a cărei principală preocupare este

legată de situațiile de abandon, încercând, totodată, să sprijine și să ocrotească copiii și tinerii lipsiți de resurse proprii, de sprijinul părintesc, orfani sau abandonati.

Infrastructura sportivă

În Aleșd infrastructura sportivă este reprezentată de:

- ✦ 2 baze sportive: în Aleșd și în Pădurea Neagră;
- ✦ 2 terenuri de sport: în curtea Liceului Teoretic "Constantin Șerban" Aleșd și în curtea Colegiului Tehnic "Alexandru Roman" Aleșd.

Baza sportivă din Aleșd este reprezentată de sala de sport de aici, de terenurile de tenis din spatele Policlinicii și cel al Clubului Copiilor și de Arena Sportivă Aleșd, care are aproximativ 2.000 de locuri și care cuprinde un teren de fotbal artificial, existența tuturor acestora permițând desfășurarea de competiții sportive de interes local și zonal. În general, aici se practică mai ales fotbalul, dar există și posibilitate pentru practicarea tenisului sau chiar a handbalului, colegiul tehnic din oraș având și o filieră sportivă și punând la dispoziția elevilor o grupă de handbal pentru începători și avansați. Cu privire la starea în care se află baza sportivă din Aleșd, aceasta este medie, deținând vestiare, însă tribunele necesită lucrări de reabilitare.

În plus, în oraș există:

- ✦ asociație sportivă de vânătoare și pescuit - Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi „Gorunul” Aleșd - care a fost înființată în anul 1998.
- ✦ O asociație sportivă Clubul Sportiv Aleșd

Orașul este reprezentat la nivelul competițiilor sportive de 2 echipe de fotbal „Crișul Aleșd” și „Prietenia Tinăud”.

Baza Sportivă de la Pădurea Neagră, lăsată în paragină de a lungul anilor, beneficiază azi de lucrări ample de renovare, modernizare, dotare și extindere. Prin acest proiect finanțat prin Agenția de Dezvoltare Durabilă Bihor, se vor construi spații de cazare pentru 44 persoane, se va amenaja un teren de fotbal sintetic și unul natural, un spațiu multifuncțional pentru fitness în aer liber, vestiare, iar în etapa a doua un bazin de înot.

Infrastructura de asistență socială

Primăria Orașului Aleșd a funcționalizat Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice destinat persoanelor vârstnice și persoanelor cu dizabilități, conform Raportului privind Starea Economică, Socială și de Mediu a orașului Aleșd din anul 2012, aici erau înscrise 675 persoane, iar frecvența zilnică la centru în anul 2012 a fost de 60 - 80 persoane. Printre principalele servicii sociale puse la dispoziție la centru se numără: cele de kinetoterapie, fizioterapie, consiliere psihologică, activități recreative, întreținere fizică sau excursii. Astfel, scopul acestui centru de zi este acela de crește speranța de viață a bătrânilor din centru, de a îmbunătăți starea de sănătate și viața vârstnicilor și de a facilita accesul acestora la serviciile de întreținere a sănătății.

De asemenea, în Aleșd există și o Cantină socială care asigură servicii gratuite sau contra cost persoanelor aflate în situații economico - sociale deosebite prin pregătirea și asigurarea hranei (prânz), hrana distribuindu-se o dată pe zi. Servirea hranei la această cantină se acordă pe bază de cerere și acte doveditoare privind veniturile membrilor familiei. Pe lângă aceste servicii, la cantină se pot organiza contra cost și alte evenimente precum, nunți, botezuri, mese festive, etc.

Referitor la ajutorarea celor nevoiași se remarcă și prezența Fundației „Casa Copilului și Tineretului Kajanto Maria”, un centrul de plasament de tip rezidențial fondat de către Eparhia Reformată de pe lângă Piatra Craiului, care funcționează din anul 1997 și care și-a lărgit activitatea și pentru tineret în anul 2002. Aceasta se ocupă de copiii cuprinși între vârsta de 7 - 16 ani sau 17 - 18 ani și se preocupă în principal de situațiile de abandon, încercând să ofere servicii de reîntregire a familiei, găzduire pe perioadă nedeterminată și de promovare a relațiilor sociale. Astfel, scopul fundației îl constituie apărarea și îngrijirea copilului sau tânărului aflat în dificultate, indiferent de confesiune, de naționalitate, de sex, limbă maternă sau alte discriminări, asigurând condiții similare cu cele ale mediului familial, educarea în scopul dezvoltării fizice și psihice armonioase și a spiritului creștin, adică sprijinirea și ocrotirea copiilor și tinerilor lipsiți de resurse proprii, de sprijinul părintesc, orfani sau abandonați.

De asemenea, în Aleșd există și Fundația „Copii Dragostei” care este licențiată și acreditată ca centru de plasament, fiind în același timp una dintre puținele fundații care se întreține din veniturile proprii. În anul 2012 aici își găsiseră adăpost 20 de copii, cu

vârste cuprinse între 2 și 17 ani, care proveneau din familii dezorganizate și ai căror părinți nu le-au putut oferi afecțiune și sprijin material. Astfel, obiectivul central al fundației este acela de a le oferi copiilor un edificiu afectiv și o dezvoltare morală normală, încă de la început aceasta propunându-și să construiască un cămin adecvat creșterii, asigurării asistenței medicale și educării copiilor.

În plus, se remarcă existența Fundației „Ruhama” care acționează în scopul creșterea calității vieții persoanelor și comunităților care se află într-o situație de risc social și a Asociației Creștine de Caritate

„Samariteanul” care are ca obiectiv principal îmbunătățirea stării în care se află societatea românească prin diverse proiecte precum înființarea și subvenționarea de grădinițe pentru copii, orfelinate, școli speciale, azile de batrâni.

Infrastructura de siguranță publică

Siguranța publică este asigurată pe raza unității administrativ teritoriale de Poliția Aleșd care se numără printre cele 5 circumscripții judiciare ale județului Bihor și care are arondate alte 14 posturi de poliție (Aușeu, Aștileu, Bratca, Brusturi, Borod, Bulz, Lugașu de Jos, Măgești, Șinteu, Șuncuiuș, Tileagd, Tetchea, Vadu Crișului și Virciorog). În cadrul poliției orașului Aleșd există și un Compartiment de Arest și un Birou de Cercetări Penale, care exercită atribuțiile de cercetare de la nivelul unității și care arondează în problemele specifice posturile comunale.

Mai mult, în Aleșd există și Grupa de Jandarmi Supraveghere și Ordine Publică, cu atribuții de menținere și asigurare a ordinii publice pe întreaga circumscripție judiciară Aleșd.

În plus, în Aleșd există și o judecătorie aflată în circumscripția Tribunalului Bihor, respectiv în circumscripția Curții de Apel Oradea.

Infrastructura de agrement. Gestiunea spațiilor verzi. Obiective turistice

Spațiile verzi și zonele de agrement sunt dispuse în Aleșd după cum urmează:

- în Aleșd, spațiul verde este amenajat astfel: există un Parc Central ce se întinde pe o suprafață de 0,1 hectare, un parc la Primărie, de 0,2 hectare, doua în

Cartierul Șoimului de 0,3 hectare, plus doua zone de agrement în apropierea celor 2 școlii din Aleșd. Deasemenea în zona Arenei sportive din Aleșd, a fost amenajat un Parc de 2500 mp, dintr-o zona verde degradată, într-un Parc de recreere și agrement pentru copii. Sursa de finanțare pentru amenajarea acestui parc a fost Programul Operațional Regional.

- Complexul Recreativ Ștrand Orășenesc Aleșd;
- Parcul și zona de agrement de 8 hectare din localitatea Tinăud care au fost înființate în anul 2010.

Un loc important în cadrul infrastructurii de agrement îl ocupă Complexul Recreativ Ștrand Orășenesc Aleșd ce se întinde pe o suprafață totală de 0,45 hectare. În cadrul ștrandului orășenesc Aleșd se pot desfășura activități de recreere și tratament cu apă geotermală, acesta dispunând de 3 bazine (unul dintre acestea fiind acoperit) dintre care 2 cu apă geotermală în amestec cu apă potabilă și unul cu apă geotermală direct de la sursă, capacitatea bazinelor fiind de 200 - 250 de persoane/zi. În anul 2008 aici au avut loc lucrări de modernizare a bazinelor și a sistemelor de tratare a apei. De asemenea, Aleșdul mai oferă și posibilitatea desfășurării unor activități de vânatoare și pescuit sportiv, având în vedere faptul că în pădurile din zonă trăiesc o mare diversitate de animale sălbatice, iar în lacul de acumulare se poate practica pescuitul sportiv și vânatul la păsări de baltă, în plus, în Aleșd s-a înființat și o Filială Sportivă de Vânatoare și Pescuit.

Parcul și zona de agrement din Tinăud a fost amenajată prin obținerea unei finanțări nerambursabile, în anul 2010, pe un teren de 8 hectare aflat în proprietatea Primăriei Aleșd. Având în vedere proximitatea de oraș, accesul facil la drumul european și potențialul de apă termală pe care îl prezintă zonă, aici ar putea fi realizată, în viitor, o investiție în activități recreative de tip Aqua Park care să includă bazine cu apă termală, terenuri de sport, unități de alimentație publică și facilități de cazare, care ar duce la dezvoltarea zonei.

Dintre cele mai importante obiective turistice de la nivelul orașului Aleșd amintim:

- ✦ Situl Arheologic de la Aleșd - care se află pe malul stâng al râului Crișul Repede, în apropierea albiei acestuia. Aici pot fi văzute vestigiile

vechiului Aleșd medieval, care ocupă o suprafață de aproximativ 3 hectare și ruina bisericii de piatră și cărămidă numită „Pusta Bisericii”.

✦ Castelul de vânătoare Zichy (azi mănăstirea „Sfântul Ilie”) - amplasat în Poiana Florilor din localitatea Peștiș, construit de familia Zichy în locul unei case de vânătoare care a ars, în aceeași perioadă împădurindu-se și terenului sterp din zonă. Acesta a avut mai multe funcții de-a lungul timpului, la sfârșitul secolului al XVIII - lea fiind reședința de vară a familiei Zichy, transformându-se ulterior într-un castel de vânătoare, pentru ca apoi să devină un complex naționalizat de regimul comunist. Referitor la istoria recentă a castelului, acesta a trecut în proprietatea Bisericii Ortodoxe, a Mănăstirii „Sfintei Cruci” din Oradea, fapt ce a dus la demararea primelor intervenții de reparații ale castelului.

✦ Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” a Mănăstirii „Sfântul Ilie” - așezată în Poiana Florilor din localitatea Peștiș și care a aparținut anterior localității Subpiatră, dar a fost mutată în 1997 pentru a sluji ca biserică a schitului „Sfântul Ilie”. Aceasta se află într-un cadru natural cu totul deosebit, într-o pădure aflată la 15 kilometri distanță de Aleșd și îndeplinește în continuare rolul pentru care a fost construită, păstrând, totodată, măiestria și trăsăturile artei populare tradiționale. Astfel, caracteristicile tradiționale ale bisericii, care s-au păstrat de-a lungul timpului, impun lăcașul ca un excepțional obiect de arhitectură populară.

✦ Biserica de lemn „Buna Vestire” din Peștiș - momentul edificării ei nu se cunoaște cu exactitate, forma actuală fiind probabil o refacere a bisericii vechi ce a avut loc în anul 1797, după cum este menționat în inscripția de pe portal, care conține inscripții în limba română și în limba latină, cu caractere chirilice și latine, ce amintesc de momentul edificării. Modificări importante i-au fost aduse în anul 1862, atunci când turnul a fost refăcut și când i-a fost adăugată prispa ce înconjoară biserica, pentru ca în 1922 aceasta să fie din nou reparată, semnele crestate pe stâlpii prispei scoțând în evidență faptul că aceasta a fost supusă la diferite intervenții de-a lungul anilor, intervenții ce i-au modificat considerabil forma. Pictura iconostasului este una ce are o puternică influență barocă, datând din anul 1810, iar biserica se află pe lista monumentelor istorice.

✦ Biserica „Sfântul Dumitru” din Tinăud – localitatea Tinăud este una dintre așezările cu cea mai veche atestare documentară scrisă de pe Valea Crișului, fiind menționată în 1214 în cadrul domeniului Piatra Șoimului. În plus, prezența domnitorilor români justifică construcția, între anii 1658 - 1659, a primei biserici ortodoxe de zid din Bihor cu hramul „Sfântul Mucenic Dumitru”, aceasta fiind ctitorită de Constantin Șerban. Biserica a fost construită în stil baroc și a fost înscrisă pe lista monumentelor istorice în anul 2004. De asemenea, trebuie menționat că primul slujitor al bisericii, Popa Pătru, protopopul scaunului românesc din părțile Aleșdului, „copistul” de carte românească pentru bisericile din zonă, a lăsat peste 18 manuscrise, care au intrat în fondul de carte veche românească de patrimoniu.

✦ Castelul Bathyanyi (azi spitalul Aleșd) - în anul 1779 împărăteasa Maria Tereza a donat domeniul Aleșdului contelui Iosif Batthyany, astfel, Palatul Batthyany a fost construit de acest conte la începutul secolului al XIX-lea, mai exact în anul 1794, într-un stil baroc. În prezent, este una dintre cele mai reprezentative clădiri din arealul urbanistic central și este înscris pe lista monumentelor istorice, reprezentând, totodată, expresia frumuseții funcționale a decorației din sfera Barocului.

✦ Ruinele Cetății Șinteu (Piatra Șoimului) - se află la 4,5 kilometri de centrul localității în care se găsesc, Peștiș, pe malul Văii Secătura și la 4 kilometri de Aleșd, aceasta fiind amplasată pe un pînten de calcar cu cota de altitudine de 484 metri. Cetatea a fost construită în a doua jumătate a secolului al XIII - lea, fiind menționată pentru prima dată într-un document din anul 1306. De asemenea, cetatea a fost centrul unui întins domeniu feudal, care în secolul XIV se întindea până dincolo de Cetatea Bologa (zona Huedin), în perioada 1658 - 1660 aceasta aflându-se în posesia domnului Țării Românești, Constantin Șerban Basarab. Patru secole mai târziu, în anul 1711, trupele imperiale austriece au aruncat în aer Cetatea Piatra Șoimului, astfel încat, în prezent, aceasta se prezintă doar sub forma unor ruine. În plus, în Peștera de sub Cetatea Piatra Șoimului au fost găsite fragmente de ceramică neolitică și piese scheletice ale rinocerului lânos.

În privința importanței istorice a Cetății Piatra Șoimului trebuie spus că aceasta a fost importantă pentru rolul său de protecție în nord-vestul Transilvaniei, în special

împotriva încercărilor de supunere venite din partea marilor puteri rivale, imperiul otoman și cel habsburgic. De asemenea, ca orice altă cetate medievală, mai avea și rolul de-a adăposti populația în caz de primejdie. Cetatea Piatra Șoimului face parte din seria cetăților care s-au construit în această parte a Transilvaniei după retragerea tătarilor, atestate la scurt timp după 1241: Adrian, Palota, Finiș, Șoimuș-Pietroasa, Rîmetea-Trascău, Bologa, Deva etc.

- ✦ Locul fosilifer din Valea Lionii-Peștiș - este o rezervație naturală paleontologică de interes național, care se află în localitatea Peștiș, ocupând o suprafață de 0,01 hectare. Aceasta reprezintă un depozit de resturi fosilifere în marnă calcaroasă, resturi fosile de crinoide (echinoderme primitive cu corp în formă de caliciu cu brațe), lamelibranhiate (moluște cu branhiile în formă de lamele), precum și un depozit cu resturi fosile de reptile, care au aparținut Triasicului mediu.

7. Activitatea economică

Începând din 1990, în localitatea Aleșd, au fost înregistrate la Registrul Comerțului un număr de 1133 firme. De-a lungul timpului, au rămas în funcțiune 534 firme, dintre care 443 sunt încă active conform ANAF. Un număr de 218 firme înregistrate în Aleșd figurează ca fiind inactive fiscal. Pentru anul 2018 au depus situațiile financiare un număr de 410 firme. Domeniile CAEN cu cifra de afaceri cea mai mare la nivelul orașului sunt: fabricarea încălțăminte, transporturi rutiere de mărfuri, comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate, comerț cu ridicata al cărnii și produselor din carne, recuperarea materialelor reciclabile sortate, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor n.c.a, comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare, fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice, fabricarea de articole confecționate din textile (cu excepția îmbrăcăminte și lenjeriei de corp), creșterea păsărilor. Conform datelor furnizate de www.listafirme.ro, cele 443 de societăți comerciale au atins o cifră de afaceri de 488.761.563 lei, un profit net de 30.045.360 lei și au totalizat un număr de 2.777 angajați. Din 2005 până în 2018, evoluția numărului de firme active în Aleșd prezintă un trend ascendent.

În ceea ce privește localitatea Tinăud, există active 29 de societăți comerciale, dintre care 28 au depus situațiile financiare la 31.12.2018. Cifra de afaceri la nivelul localității este de 13.062.724 lei, profitul net 535.591 lei iar numărul de angajați este de 46 persoane. Domeniile CAEN cu cifra de afaceri cea mai mare sunt: comerț cu amănuntul al covoarelor, carpetelor, tapetelor și a altor acoperitoare de podea, în magazine specializate – 180.882 lei; colectarea produselor forestiere nelemnoase din flora spontană – 125.698 lei; transporturi rutiere de mărfuri – 123.860 lei și întreținerea și repartizarea autovehiculelor – 115.770 lei.

Situația societăților comerciale la nivelul localității Peștiș arată un număr de 36 societăți active, dintre care 27 au depus situațiile financiare la 31.12.2018. Cifra de afaceri la nivelul Peștiș este de 11.270.001 lei, profitul net înregistrat 1.602.248 lei, 64 angajați. Cifra de afaceri cea mai mare a fost obținută în domeniile CAEN: lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor – 413.032 lei; transporturi rutiere de mărfuri – 260.569 lei; comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun 184.954 lei.

Situațiile financiare consolidate ale orașului Aleșd pe localități, date financiare la 31 decembrie 2018

Localități	Număr firme	Cifra de afaceri	Profit total	Număr salariați
Aleșd	443	488.761.563	30.045.360	2777
Tinăud	29	13.062.724	535.591	46
Peștiș	36	11.270.001	1.602.248	64
Pădurea Neagră	11	1.644.858	188.304	9
Total	519	514.739.146	32.371.503	2896

Sursa: www.lista-firme.ro

8. Sectorul primar

Industria extractivă

Dezvoltarea industriei extractive în orașul Aleșd a fost favorizată de existența unor importante resurse de materii prime în zonele montane vecine (var, argilă, bauxită, cuarț

și lemn) și în zona depresionară învecinată (lignit), aceasta ducând, totodată, la dezvoltare economică a orașului.

În perioada comunismului, mai precis între anii 1950 - 1960, în raionul Aleșd (comunele Șuncuiș, Bratca și Vadul Crișului) au fost create o serie de întreprinderi noi, precum Exploatarea Minieră Șuncuiș care, prin intrarea în producție în 1964, a asigurat cea mai mare parte din necesarul de argilă refractară al economiei naționale, Stație de spălare a caolinei de la Vadul Crișului care valorifica nisipurile caolinoase sau Exploatarea carboniferă din Bratca, înființată prin comasarea unor mine mai mici. De asemenea, până în anul 1988, orașul Aleșd a avut în subordine comună Aștileu formată din patru așezări: Aștileu, Calatea, Chistag și Peștera, la Chistag intrând în funcțiune, în anul 1963, Stația de spălare de bauxită, prima unitate de acest fel din țară, care asigura în mare parte materia primă necesară Combinatului de alumina din Oradea.

Urmând fluxul tehnologic, industria extractivă este urmată de industria materialelor de construcții, în acest domeniu orașul Aleșd având o istorie veche, remarcându-se activitățile de la Fabrica de var „Bihorul” Aleșd, amplasată în comuna Aștileu, satul Chistag, la poalele Munților Peșterii, înființată în anul 1871; Fabrica de Var „Vadu Crișului”, amplasată în comuna Vadu Crișului, raionul Aleșd, deschisă în anul 1912 și Întreprinderea „Refractar” Aleșd, profilată pe fabricarea cărămizilor de construcții, țiglă și var, care era în perioada comunistă una din cele mai mari și moderne întreprinderi de produse refractare din țară. În plus, deschiderea Combinatului de lianți și azbociment Aleșd, în anul 1968, a determinat declararea Aleșdului ca oraș. Cercetările geologice au identificat în apropierea Aleșdului mari rezerve de argilă și calcar, astfel, Dealurile Subpiatră și de la Valea Hotarelor ofereau reale soluții de valorificare, în aprilie 1971 realizându-se prima șarjă de ciment.

Însă, după căderea comunismului, majoritatea populației din Aleșd, care până atunci își desfășura activitatea în industria extractivă sau care făcea naveta în zonele industriale învecinate, s-a văzut nevoită să se reprofileze în urma scăderii cererii pentru materiile prime extrase, care, alături de o productivitate scăzută cauzată de utilajele vechi și uzate moral din timpul economiei planificate, a dus la scăderea dramatică a activității din industria extractivă și, totodată, la disponibilizările masive ale muncitorilor.

Conform datelor de la Registrul Comerțului - Listă Firme, la nivel de martie 2013, în orașul Aleșd și în satele aparținătoare nu există nicio societate comercială cu domeniu de activitate aparținând industriei extractive,

existând, pe de altă parte, mai multe firme cu activități în fabricarea materialelor de construcții sau articolelor din sticlă.

Exploatarea lemnului

Orașul Aleșd deține importante resurse forestiere, însă activitățile tradiționale ale locuitorilor s-au îndreptat mai mult spre agricultură decât spre exploatarea lemnului, astfel, în secolul XVIII, principala ocupație a locuitorilor din Aleșd, Peștiș și Tinăud era agricultura, iar veniturile mai importante erau realizate din meșteșuguri. Însă, secolul XIX a adus schimbări importante în structura populației pe domenii de activitate, 55% din populația de atunci își câștiga existența din ramurile de activitate neagricole, 45% din agricultură, 24% trăia din activitățile industriale, iar 15% din activități economice ale sectorului de exploatare și prelucrare a lemnului.

În privința fondului forestier orașul are o situație bună, deținând la nivelul teritoriului administrativ o suprafață de 4.186 hectare de pădure. Astfel, faptul că localitatea Pădurea Neagră este situată în totalitate în zona montană i-a adus un avantaj în acest sens, aici întâlnindu-se mai ales păduri de foioase pe dealuri: fag, paltin, carpen, mesteacăn, frasin, dar și păduri de conifere în zona de munte: brad și molid. De asemenea, zonele întinse de pădure din oraș și condițiile de microclimat asigură premise favorabile pentru producția de fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale, acestea putând constitui surse de venit suplimentare pentru locuitori.

În prezent, activitățile care au la bază exploatarea lemnului sunt relativ reduse, dintre cele 2 societăți cu acest domeniu, înregistrate în oraș, doar una raportând situații financiare la dec. 2019 - SC Janforest din Aleșd care a realizat o CA de peste 3.659.974 lei cu un număr mediu de 13 angajați. Pe de altă parte, în Aleșd sunt înregistrate 2 societăți comerciale care colectează produse forestiere nelemnoase din flora spontană cea mai

mare dintre acestea, SC New Factory Impex Ltd SRL, are capital străin și a realizat o CA de peste 1.853.103 lei, angajând un număr mediu de 8 angajați.

Agricultura

În ciuda faptului că pe teritoriul administrativ al orașului Aleșd există suprafețe considerabile de terenuri agricole, pășuni și fânețe, zona este săracă în societăți comerciale sau asociații care să permită practicarea unei agriculturi performante, locuitorii din mediul rural continuând să practice o agricultură de subzistență care să le asigure minimul necesar pentru trai sau completarea veniturilor. În plus, în localitatea Pădurea Neagră nu există terenuri agricole, localitatea fiind așezată integral în zonă de pădure, în Peștiș terenurile agricole sunt așezate în pantă pe dealuri, iar în Tinăud o treime dintre acestea se află în pantă, iar două treimi pe terasa din dreapta Crișului Repede și în lunca acestuia. În aceste condiții productivitatea terenurilor este scăzută și exploatarea lor este îngreunată, astfel că pe teritoriul unității administrativ teritoriale există mai multe terenuri nelucrate.

	<i>Păduri</i>	<i>Pășuni</i>	<i>Teren arabil</i>	<i>Fânețe</i>	<i>Livezi</i>	<i>Alte terenuri</i>
<i>Suprafață (ha)</i>	4186	1388	1001	160	102	358
<i>%</i>	58,18	19,29	13,91	2,22	1,42	4,98

Luând în considerare condițiile de sol și climă, culturile utilizate aici sunt în general mai puțin pretențioase: porumbul, grâul, orzul, floarea soarelui și plantele de nutreț împreună cu legumele din grădinile familiale fiind culturile agricole care dețin ponderea cea mai mare în structura de cultură a zonei, însă în zonă se regăsesc și condiții de creștere a suprafețelor cultivate cu soia, rapiță, in și cânepă. Deși, o suprafață redusă este ocupată de livezi la nivelul orașului, aici există și pomi fructiferi ca meri, peri, pruni și cireși, iar pe suprafețe mai mici vișini, gutui, piersici, caiși și nuci. De asemenea, în flora spontană de pășune și pădure există arbuști precum afinul, murul și zmeurul, dar și flori și plante medicinale și ciuperci.

Chiar dacă există un sol bun pentru agricultură, un potențial important pentru producerea unor produse ecologice și un personal calificat în domeniu, datorită tradiției vechi și a familiilor care trăiesc din agricultură, Aleșdul se confruntă cu probleme din cauza lipsei sistematizării și fărâmițării excesive a parcelelor, determinate de agricultura de subzistență, dezorganizată și pe suprafețe mici, cu mecanizare minimă. În plus, lipsa de asociere cauzează dificultăți inclusiv în desfacerea producției, producătorii individuali fiind nevoiți să își vândă surplusul de producție imediat după recoltare la prețuri puțin avantajoase.

Pe lângă activitatea de cultivare a terenurilor locuitorii din Aleșd se mai ocupă și cu creșterea animalelor, această activitate fiind axată în principal pe creșterea ovinelor, bovinelor și caprinelor dar și pe cea a porcinelor, datorită zonelor întinse de fânețe și pășuni existente în Aleșd. Printre principalele rase de bovine crescute în zonă se numără Bruna de Maramureș și Bălțată Românească și metișii acestora, acestea fiind rase rezistente și bine adaptate condițiilor de mediu, hranei disponibile și exploatațiilor de dimensiuni mici. O oportunitate de dezvoltare ar putea fi crearea unor exploatații de dimensiuni mici sau medii de vaci de carne, de asemenea, rase adaptate mediilor colinare înalte și montane, care oferă o bună valorificare a pășunilor. Ovinele sunt crescute în general în număr mic sau mediu, pe lângă gospodăriile individuale ale sătenilor, și date la pășunat la stână pe perioada verii.

9. Sectorului secundar

Deși, până în 1989 industria specifică zonei era cea a materialelor de construcții, în special ciment, var și produse refractare, în urma crizei din industria materialelor extractive orașul s-a reorientat spre atragerea de investiții în industria ușoară. Astfel, din punct de vedere al volumului de afaceri generat, sectorul secundar este un sector foarte bine reprezentat al economiei din orașul Aleșd.

Cea mai bine reprezentată ramură a sectorului secundar este industria prelucrătoare:

✦ Industria alimentară:

- Producția și conservarea cărnii: 1 agent economic, cifra de afaceri 157.470 lei

- Prelucrarea si conservarea fructelor si legumelor: 2 agenți economici, cifra de afaceri 14,3 milioane lei
- Fabricarea pâinii, fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie: 7 agenți economici, cifra de afaceri 2,9 milioane lei
 - ✦ Industria textilă:
 - Fabricarea de articole confectionate din textile (cu exceptia imbracamintei si lenjeriei de corp): 1 agent economic, cifra de afaceri :15 milioane lei, 18 angajați.
 - Fabricarea de textile netesute si articole din acestea, cu exceptia confectiilor de imbracaminte: 1 agent economic, cifra de afaceri de 433.954 lei, 10 angajați.
 - Fabricarea altor articole textile n.c.a.: 3 agenți economici, cifra de afaceri de 6,6 milioane lei, 52 angajați.
 - Fabricarea altor articole de imbracaminte (exclusiv lenjeria de corp): 6 agenți economici, cifra de afaceri de 1,7 milioane lei, 43 angajați.
 - ✦ Industria încălțămintei:
 - Fabricarea încălțămintei: 6 agenți economici, cifra de afaceri de 4,3 milioane lei, 91 de angajați.
 - ✦ Prelucrarea lemnului
 - Tăierea si rindeluirea lemnului: 1 agent economic
 - Fabricarea altor elemente de dulgherie si tâmplărie, pentru construcții: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 513.740 lei, 13 angajați.
 - Fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din pluta, paie si din alte materiale vegetale împletite: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 736.062 lei, 13 angajați.
 - Fabricarea de mobila n.c.a.: 3 agenți economici, cifra de afaceri de 90.375 lei, 1 angajat.
 - ✦ Industria materialelor de construcții:
 - Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții: 1 agent economic, cifra de afaceri de 483.123 lei, 5 angajați.
 - Fabricarea produselor din beton pentru construcții: 1 agent economic, cifra de afaceri de 7,3 milioane lei, 50 de angajați.
 - Fabricarea betonului: 1 agent economic, cifra de afaceri 16,3 milioane lei, 38 angajați.
 - ✦ Industria de fabricare a sticlei:
 - Fabricarea articolelor din sticla: 1 agent economic, cifra de afaceri de 126.800 lei

✚ Industria metalurgică:

- Producția de tuburi, țevi, profile tubulare și accesorii pentru acestea, din oțel: 1 agent economic, cifra de afaceri de 22.226 lei, 1 angajat.
- Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice: 9 agenți economici, cifra de afaceri de 15,9 milioane lei, 72 angajați.
- Fabricarea de usi și ferestre din metal: 1 agent economic, cifra de afaceri de 791.195 lei, 4 angajați.
- Fabricarea altor articole din metal n.c.a.: 1 agent economic, cifra de afaceri de 1,9 milioane lei, 14 angajați.

✚ Producția de energie electrică:

- Producția de energie electrică: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 2,1 milioane lei.

✚ Gestionarea deșeurilor:

- Recuperarea materialelor reciclabile sortate: 1 agent economic, cifra de afaceri de 16,7 milioane lei, 30 angajați.

10. Sector terțiar

✚ Comerț

- Comerț cu autoturisme și autovehicule ușoare (sub 3,5 tone): 4 agenți economici, cifra de afaceri de 2,6 milioane lei, 6 angajați.
- Comerț cu alte autovehicule: 1 agent economic, 1 angajat.
- Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule: 1 agent economic, cifra de afaceri de 2,9 milioane lei, 21 angajați.
- Comerț cu ridicata al fructelor și legumelor: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 9,7 milioane lei, 11 angajați.
- Comerț cu ridicata al cărnii și produselor din carne: 4 agenți economici, cifra de afaceri de 13,5 milioane lei, 2 angajați.
- Comerț cu ridicata al băuturilor: 1 agent economic, cifra de afaceri de 8,2 milioane lei, 14 angajați.
- Comerț cu ridicata al îmbrăcăminte și încălțămintei: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 596.065 lei, 1 angajat.
- Comerț cu ridicata al calculatoarelor, echipamentelor periferice și software-ului: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 6,7 milioane lei, 12 angajați.

- Comerț cu amănuntul al fructelor și legumelor proaspete, în magazine specializate: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 290.883 lei, 9 angajați.
 - ✦ Transport
- Alte transporturi terestre de călători n.c.a: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 1 milion lei, 19 angajați.
- Transporturi rutiere de marfuri: 60 de agenți economici, cifra de afaceri de 62,3 milioane lei, 187 angajați.
 - ✦ Hoteluri și restaurante
- Hoteluri și alte facilități de cazare similare: 1 agent economic, cifra de afaceri de 912.404 lei, 10 angajați.
- Alte servicii de cazare: 1 agent economic, cifra de afaceri de 97.010 lei, 1 angajat.
- Restaurante: 6 agenți economici, cifra de afaceri de 4,3 milioane lei, 40 angajați.
- Baruri și alte activități de servire a băuturilor: 10 agenți economici, cifra de afaceri de 1,1 milioane lei, 15 angajați.
 - ✦ Servicii
- Activități de consultanță în tehnologia informației: 2 agenți economici, cifra de afaceri de 7,7 milioane lei, 8 angajați.
- Activități de consultanță pentru afaceri și management: 5 agenți economici, cifra de afaceri de 3,1 milioane lei, 5 angajați.
- Activități de contabilitate și audit financiar, consultanță în domeniul fiscal: 6 agenți economici, cifra de afaceri de 629.415 lei, 9 angajați.
- Activități veterinare: 3 agenți economici, cifra de afaceri de 2,1 milioane lei, 13 angajați.

11. Guvernanța

Unitatea Administrativ Teritorială Aleșd are obligația de a îndeplini atribuțiile stabilite prin Codul Administrativ publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 555 din 05 iulie 2019. . Primarul, viceprimarul, secretarul orașului și aparatul de specialitate al primarului constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ce apar în comunitatea locală.

Primăria Aleșd este organizată pe compartimente cu atribuții în principalele domenii de activitate, potrivit specificului și nevoilor locale, cu respectarea prevederilor legale și în limitele mijloacelor financiare de care dispune.

Primăria Aleșd funcționează într-o clădire aflată în centrul orașului situată pe strada Bobâlna nr. 3. Clădirea a fost construită în anul 1909, cu regim de înălțime parter + etaj, în același an adăugându-se un alt corp cu regim de înălțime parter. În anul 2013 se afla în construcție un al treilea corp de clădire cu regim de înălțime parter + etaj. Clădirea are în prezent o suprafață totală desfășurată de 1.861,8 mp și o suprafață construită de 676,48 mp. Aceasta este organizată în 21 de birouri, 2 săli de ședință mari, 1 sală de ședință mică, un adăpost de apărare locală antiaeriană, un garaj auto și o arhivă.

În prezent, spațiul destinat activității administrative se află într-o stare de degradare fizică și morală improprie desfășurării optime a activității, necesitând reparații și refacerea finisajelor care să țină cont de utilitatea clădirii, dar și de specificul local. În plus, corpul 1 necesită o reabilitare generală, cauzate de lipsa instalațiilor sanitare interioare, lipsa instalației de încălzire centrală și necesitatea refacerii acoperișului. De asemenea, în această locație are sediul și S.P.C.L.E.P Aleșd, fiind insuficient pentru desfășurarea activității, birourile fiind mici și supra-aglomerate și lipsind săli adecvate pentru întâlnirile cu cetățenii și pentru consilierea acestora, ceea ce contribuie astfel la îngreunarea apropierii dintre autoritățile publice locale și cetățeni.

Paralel cu această locație, Primăria își mai desfășoară activitatea într-o locație secundară, aflată pe strada Bobâlna nr 4. Această clădire a fost construită în secolul al XIX-lea și reabilitată în anul 2008, având un regim de înălțime parter + mansardă, o suprafață construită de 531 mp și o suprafață desfășurată de 1.062 mp. Această clădire dispune de o sală de ședințe mare, o sală de ședințe mică și 19 birouri. Alături de birourile destinate activității administrative, în acest sediu se găsesc și birourile A.P.I.A Aleșd și Biblioteca Orășenească Aleșd.

De asemenea, dotarea tehnico – materială este limitată și uzată moral, astfel că se impun modernizări și înlocuiri în ceea ce privește tehnica de calcul și programele software utilizate de angajații administrația locală pentru a reduce timpul de răspuns la solicitările cetățenilor și timpul de realizare a sarcinilor presupuse de activitatea curentă și activitatea investițională a primăriei, dar și pentru a crește în general calitatea actului administrativ.

Aparatul administrativ al orașului Aleșd este compus din 56 de posturi, dintre care:

-
- două funcții de demnitate publică: primar și viceprimar;
 - 20 de funcții publice;
 - 34 de funcții contractuale.

Conform *Organigramei aparatului de specialitate al Primăriei Orașului Aleșd*, structura aparatului administrativ al orașului cuprinde următoarele compartimente:

- Serviciul Public Comunitar Local de Evidența Persoanelor: 7 funcții;
- Birou administrație: 16 funcții (șef birou, consilier juridic, 2 asistenți sociali, 7 funcții administrative, 1 secretariat/relații cu publicul, 4 bibliotecă)
- Cabinetul primarului: 2 funcții contractuale;
- Serviciu contabilitate: 11 funcții (șef serviciu, 4 taxe și impozite, 1 resurse umane, 1 financiar, 1 achiziții publice, 3 implementare proiecte);
- Compartiment Arhitectură : 7 funcții (arhitect șef, 3 funcții urbanism, 1 amenajarea teritoriului, 2 parcuri);
- Auditor: o funcție publică
- Birou Agricol și Cadastru: 7 funcții (șef birou, 1 inspector, 5 piață)

Relațiile de subordonare din cadrul aparatului administrativ se prezintă astfel:

- Primarul are în subordine viceprimarul, secretarul, auditorul, cabinetul primarului și compartimentele Contabilitate și Arhitectură.
- Viceprimarul are în subordine compartimentul agricol și de cadastru.
- Secretarul are în subordine Biroul Administrativ și Serviciul Public Comunitar Local de Evidența Persoanelor.

Unul din cele mai importante roluri ale autorităților publice locale este de a cunoaște și a analiza toate aspectele referitoare la viața în comunitatea, de a identifica disfuncționalitățile și a propune măsuri de remediere sau îmbunătățire, în același timp identificând și implementând măsurile necesare dezvoltării ulterioare armoniate a comunității. Astfel, autoritățile publice locale trebuie să întreprindă atât acțiuni reactive, cât și acțiuni pro-active pentru transformarea comunității aflate în grija lor.

De asemenea, acestea au rolul de a reprezenta comunitatea la nivel județean, astfel încât interesele orașului să fie transmise și susținute la forurile competente, maximizând fondurile atrase pentru dezvoltarea orașului.

Pentru a fi mereu la curent cu starea comunității pe care o au în grijă, dar și pentru a informa și consulta cetățenii în probleme de interes local, autoritățile publice locale trebuie să întreprindă un demers constant de consultare și dezbatere publică. Astfel de demersuri au rolul de a ține autoritățile publice locale conectate la realitățile vieții în comunitate și de a identifica modificările în starea locuitorilor și a localității cât mai curând. De asemenea, o bună relație de comunicare cu cetățenii și posibilitatea acestora de a-și exprima opiniile și ideile de îmbunătățire a vieții în comunitate asigură premisele pentru alegerea și prioritizarea corectă a direcțiilor de dezvoltare și de investiții. În plus, cetățenii sunt astfel responsabilizați și implicați direct în dezvoltarea comunității lor, simțindu-se parte a acestui proces de evoluție.

Pentru o bună comunicare cu locuitorii orașului, Autoritățile publice locale din Aleșd trebuie să își regândească strategia de comunicare și de relații publice, identificând cele mai potrivite canale de comunicare cu cetățenii (inclusiv comunicare la distanță cu cetățenii aflați în străinătate) și asigurându-se că informațiile ajung în timp util și în mod transparent la fiecare cetățean interesat. În acest sens sunt absolut necesare următoarele demersuri:

- Actualizarea site-ului orașului astfel încât să cuprindă informații actuale și relevante și să poată pune la dispoziția cetățenilor anumite servicii online precum descărcarea și înregistrarea de cereri și solicitări, transmiterea de comunicări oficiale, plată taxe și impozite etc;
- Prezența în „social media” (facebook, twitter etc.);
- Stabilirea unui program bine-definit și accesibil de audiențe pentru cetățeni;
- Organizarea unor dezbateri publice periodice cu privire la problemele de interes major.

Un alt resort de dezvoltare pe care autoritățile publice locale îl au la dispoziție este asocierea și cooperarea, acestea având dreptul să se asocieze cu alte entități sau autorități publice din țară sau din străinătate, unindu-și eforturile, resursele și know-how-ul și formând asociații, fundații sau asociații de dezvoltare comunitară sau intercomunitară. Aceste asociații au scopul de a realiza în comun diferite proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional sau să furnizeze în comun.